Роднае газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

7 ЛІПЕНЯ 2007 г. СУБОТА

№ 125 (25990)

Кошт 380 рублёў

ВЫДАЕЦЦА З 9 ЖНІЎНЯ 1917 Г.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў суайчыннікаў са знамянальнай датай — 125-годдзем з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Янкі Купалы, якое адзначаецца 7 ліпеня.

Янка Купала належыць да кагорты мысліцеляў і асветнікаў, якія пакінулі значны след у духоўным жыцці нашай краіны, гаворыцца ў віншаванні. У айчынную гісторыю Янка Купала ўвайшоў, перш за ўсё, як паэт-грамадзянін, родаачальнік сучаснай беларускай літаратуры, якая дзякуючы яго творчасці набыла сусветную славу і прызнанне.

«Усё жыццё Янкі Купалы прасякнута імкненнем бачыць Айчыну незалежнай, мірнай і магутнай дзяржавай. Сённяшняя суверэнная Беларусь з высокім узроўнем эканамічнага, навуковага і культурнага развіцця з'яўляецца ўвасабленнем мар вялікага песняра», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Няхай і ў далейшым творчая спадчына Янкі Купалы будзе для нас прыкладам сапраўднага патрыятызму і самаадданага служэння Радзіме», — гаворыцца ў віншаванні.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

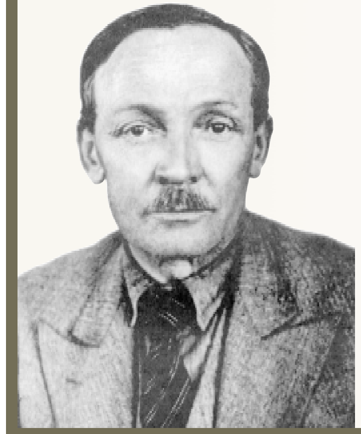

Янка Купала:

«Я АДПЛАЦІЎ НАРОДУ, ЧЫМ МОЦ МАЯ МАГЛА: ЗВАЎ З ПУТАЎ НА СВАБОДУ, ЗВАЎ З ЦЕМРЫ ДА СВЯТЛА»

Янка Купала быў шчырым сябрам газеты «Звязда»

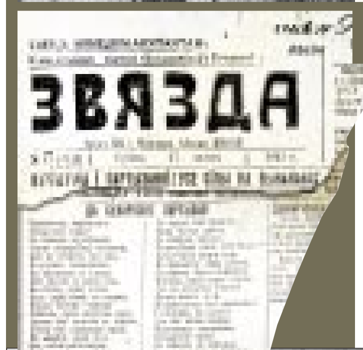

ЗВЯЗДА

Напярэдадні 125-гадовага юбілею паэта ў нашу рэдакцыю звярнулася нямала чытачоў з прапановай расказаць аб сувязях Янкі Купалы з газетай «Звязда».

Янка Купала быў сапраўдным сябрам «Звязды». Часта наведваў рэдакцыю, даваў парады, дзяліўся сваімі меркаваннямі аб надрукаваных у газеце мастацкіх творах.

Здымак, які мы публікуем сёння, — Янка Купала ў рэдакцыі «Звязды» (шчыра ўдзячныя за прадастаўленую магчымасць Дзяржаўнаму літаратурнаму музею Янкі Купалы і асабіста галоўнаму захавальніку фондаў Марыі Кандратаўне Чабатарэвіч).

Гэта «афіцыйны» візіт у газету. 12 лютага 1939 года «Звязда» паведаміла, што Янка Купала і Якуб Колас разам з іншымі пісьменнікамі-ардэнаносцамі наведалі рэдакцыю. На завяршэнне сустрэчы сфатаграфаваліся разам з журналістамі «Звязды». А «нефармальных» сустрэч са «Звяздой» і ў «Звяздзе» — творчых, сяброўскіх, душэўных — было шмат.

Янка КУПАЛА і Якуб КОЛАС у рэдакцыі «Звязды», 1939 год.

У 1926 годзе «Звязда» распачала дыскусію аб роднай мове — Янка Купала браў у дыскусіі актыўны ўдзел. І невыпадкова.

Яшчэ ў 1914 годзе ў артыкуле «Ці маем мы права выракацца роднай мовы?» ён пісаў:

«Яўляецца пытанне: чаму ж так трымаліся беларусы ўсяго свайго роднага? Чаму, калі мо каторы і навучыўся чагосьці чужога ў чужой школе ці так у чужыне, — дома ўсяго чыста забываўся? Ці ж мы мелі кароткую памяць, ці не любілі асветы? Адказ тут, як ні круці мазгамі, — адзін: склад душы беларуса, яго думак, звычаяў, поглядаў на жыццё быў свой, і была ўся тая мова родная, узгадовываўшая яго цэлыя тысячы лет; гэта душа яго душы — мова зраслася з ім, як зрастаецца са сваім каранём дзерава: падкапайцеся пад дзерава, абсячыце дазванне яго карэнні — дзерава завяне, засохне, перастане жыць. Беларус часта мо і не цяміў, чаму ён так трымаецца сваёй гутаркі, але не трымацца яе не мог: выракаючыся мовы сваёй, быў павінен вырачыся самога сябе, выкрывіць сваю душу, выракаючыся, павінен быў ісці проці ўсяго святога, непадменнага на свеце, проці ўсяго таго, што паказвае адменнасць чалавека ад скаціны».

Купала ўжо з першых крокаў у Паэзію адчуваў, што ў мове — душа народа, адметнасць бачання свету, тое непаўторнае, што вылучае яго сярод іншых народаў. Беларуская мова, доўгі час пазбаўленая кніжнай апрацоўкі, глыбінна адлюстроўвае характар беларусаў — працавітага, цярплівага народа.

Ты зжылося з намі,
бацькоўскае слоўца,
Як бы корань з дрэвам,
як бы з небам сонца;
Дзеліш з намі вечна ўсё,
што з намі ходзе
У благой і добрай
мачысе-прыродзе.

Зусім не, Купала не ідэалізаваў беларусаў: «...паяўляліся між беларусамі рэнегаты, здрайцы свайго краю і народа, але на іх не звертана ўвагі, як не звяртаецца на ўсякага роду адшчапенцаў, затраціўшых воблік і падабенства Божае».

* * *

У «Звяздзе» ўпершыню друкаваліся многія творы Янкі Купалы — паэмы «З угодкавых настрояў» (1927), «Над ракою Арэсай» (1933), «Барысаў» (пад назвай «Да адкрыцця помніка Леніну ў Барысаве», 1934), урывак з паэмы «Тарасова доля» (1939).

Каля 70 вершаў паэта ўпершыню апублікаваны менавіта ў «Звяздзе». На старонках нашай газеты ўпершыню былі змешчаны і пераклады Купалы: уступ да паэмы А.С. Пушкіна «Медны коннік» (1937), вершы Т. Шаўчэнкі (1936, 1939).

Янка Купала выступаў у «Звяздзе» з публіцыстычнымі артыкуламі, пісьмамі, прамовамі. Газета інфармавала пра літаратурную і грамадскую дзейнасць паэта, паведамляла пра яго вечары-сустрэчы з чытачамі, паездкі па краіне...

Але ж былі і іншыя публікацыі...

(Заканчэнне на 3-й стар.)

Сёння ў 11.00 у Купалаўскім парку адбудзецца ўрачыстае ўскладанне кветак да помніка Янку Купалу. Адразу пасля гэтага пачнецца гарадское свята паэзіі «Палымянае слова паэта» з удзелам вядомых беларускіх паэтаў і грамадскіх дзеячаў. Свята паэзіі пройдзе таксама і ў Вязынцы.

Напярэдадні 125-годдзя паэта мы папрасілі нашых чытачоў адказаць на пытанне

«Што значыць для вас Янка Купала?»

Марыя ЗАХАРЭВІЧ, народная артыстка Беларусі, актрыса Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы:

— Для мяне, як і для кожнага беларуса (і не толькі беларуса), Янка Купала — гэта вялікі чалавек, геніяльны паэт, які сапраўды маліўся сваёй «распетаю душой», каб яго край, яго народ стаў больш шчаслівым. Янка Купала хадзіў тымі ж сцежкамі, вытаптанымі горам, вымытымі морам слёз, — як і ўсе людзі... Ён разумеў душу чалавека — і сваёй балючай душой адгукаўся на цяжкую долю нашага народа. Найвялікшае яго жаданне было — каб беларусы «людзьмі зваліся».

Я добра ведаю творчасць Купалы, але толькі нядаўна па-сапраўднаму адкрыла для сябе любоўную лірыку паэта, гэтыя цудоўныя, непаўторныя вершы!

Не глядзі на мяне,
Не глядзі — адыдзі!..

У нашым тэатры працавала выдатная артыстка Галіна Бальчэўская (на жаль, заўчасна пайшла з жыцця), яна сябравала з Паўлінай Мядзёлкай, якая шмат расказвала пра Купалу...

У свой час я павінна была іграць ролю Паўлінкі. Роля ў мяне ўжо была амаль што гатова, але так трагічна склалася маё асабістае жыццё... мне не давялося сыграць Паўлінку. А вось цяпер я іграю маці Паўлінкі ў спектаклі «Паўлінка», які ідзе ў нашым тэатры з 1943 года. Спектакль быў пастаўлены ў час Вялікай Айчыннай вайны ў горадзе Томску. І зараз ён ідзе з перапоўненай залай і так прымаецца публікай — як быццам мы іграем прэм'еру (а іншы раз і лепш, чым нейкую прэм'еру). Звычайна пасля кожнага спектакля я жартам гавару: «Віншую ўсіх з прэм'ерай!» — бо так прымаюць «Паўлінку» гледачы.

У спектаклі «Тутэйшыя» я іграю Ганулю, маці Мікіты Зносака. Гэта даволі складаная роля, але я вырашаю яе наступным чынам: мой сын памыляецца, таму я яго і шкадую, і не разумею, і хачу зразумець, бо гэта мой адзіны сыночак... Надзвычай цікавая праца!

...Хачу вось на што звярнуць увагу: пры ўсёй сваёй геніяльнасці Янка Купала быў такі сціплы, такі просты. І нават у вершы:

Я не паэт, о крый мяне божа!
Не рвуся я к славе гэткай німала,
Хоць песеньку-думку і высную можа,
Завуся я толькі — Янка Купала.

Славу паэтаў разносяць па свеце,
Вянкі ўскладаюць і звоняць пахвалай,
Я ж ціха йграю, хто ж ціхіх прымеце?
Ат! ведама, з вёскі — Янка Купала!

Кожны край мае тых, што апяваюць,
Чым ёсць для народа ўпадак і хвала,
А беларусы нікога ж не маюць,
Няхай жа хоць будзе Янка Купала...

Той, хто сустрэнецца з Янкам Купалам на старонках яго кніг, — адчуе сапраўднае свята. Асабіста для мяне паэзія Купалы — заўсёднае свята.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

ШТАРМАВОЕ ПАПЯРЭДЖАННЕ

У бліжэйшыя суткі ў многіх раёнах рэспублікі захаваецца моцны вецер з парывамі да 15—20 метраў у секунду. Уначы на большай частцы тэрыторыі, а ўдзень месцамі чакаюцца моцныя ліўні, паведамілі карэспандэнту **БЕЛТА** ў Рэспубліканскім гідраметэацэнтры. У асобных раёнах прагрымяць навальніцы. У сувязі са складанымі ўмовамі надвор'я Гідраметэацэнтр аб'явіў па рэспубліцы штармавое папярэджанне.

ПАЎТАРЫ НОРМЫ ДАЖДЖОЎ

За дзве ночы (5 і 6 ліпеня) у шэрагу раёнаў Брэстчыны выпала вялікая колькасць ападкаў — больш як паўтары месячныя нормы. І ў гэтым плане вылучыўся Ганцавіцкі раён. Тут вылілася вады аж на 162 працэнты! Прыкладна столькі ж выпала ападкаў і ў Ляхавіцкім раёне. Суткамі, з невялікімі перапынкамі, ішлі дажджы і ў суседніх.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

ISSN 1990 - 763X

07125>

9771990763008

НАРОДНАМУ ПАЭТУ ПРЫСВЯЧАЕЦЦА

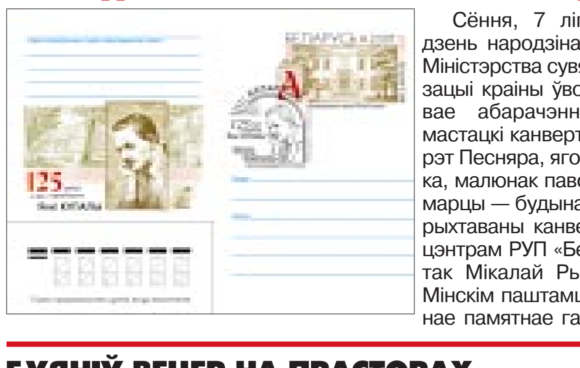

Сёння, 7 ліпеня, у 125-ы дзень народзінаў Янкі Купалы, Міністэрства сувязі і інфарматызацыі краіны ўводзіць у паштовае абарачэнне адмысловы мастацкі канверт. На ім — партрэт Песняра, яго родная Вязынка, малюнак паводле твораў, на марцы — будынак музея... Падрыхтаваны канверт выдавецкім цэнтрам РУП «Белпошта». Мастак Мікалай Рыжы. Сёння на Мінскім паштамце — спецыяльнае памятнае гашэнне.

БУЯНІЎ ВЕЦЕР НА ПРАСТОРАХ

Жлобінскага, Мазырскага, Ельскага, Лельчыцкага і Калінкавіцкага раёнаў Гомельшчыны. Ды такі моцны, што часова вывеў са строю восем высакавольтных ліній магутнасцю 110 кілават і 35 — магутнасцю дзесяць кілават, а таксама 413 трансфарматарных падстанцый. Без электрычнасці з-за гэтага заставаліся 99 населеных пунктаў і 33 малочнатаварныя фермы. Намаганнямі спецыялістаў пашкоджанні былі ліквідаваны, але перасцярога застаецца, бо сіноптыкі прагназуюць на тэрыторыі вобласці сілу ветру ў 24 метры ў секунду.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

«ГАРЭЛКА АЛЬБО АКУЛЯРЫ ЗА $2000!»

У жыхаркі Мінска рабаўнік нахабна адабраў сонечныя акуляры коштам 2 тысячы долараў. Як паведаміла прэс-афіцэр Цэнтральнага РУУС сталіцы Святлана Кабкова, злачынства было здзейснена сярод белага дня ў двары дома, дзе жыла пацярпелая. Да яе падышоў сусед, адабраў дарагія сонечныя акуляры і запатрабаваў грошы на гарэлку. Калі пацярпелая адмовілася «спансіраваць» выпіўку, той ударыў жанчыну ў твар і яшчэ раз прад'явіў свой ультыматум: гарэлка альбо акуляры! На роздум сваёй ахвяры рабаўнік даў некалькі хвілін, прыгразіўшы, што ў выпадку адмоўнага адказу прадасць дарагую рэч, а на выручаныя грошы сам купіць гарэлку. Пасля таго як нахабнік сышоў, жанчына тэрмінова патэлефанавала ў міліцыю. Вартавыя правапарадку прыехалі на месца здарэння і затрымалі аматара чужога.

Мікола ДЗЯБЁЛА.

ЧЭРГІ ЛЯ БІЛЕТНЫХ КАСАЎ НЕ ЗМЯНШАЮЦЦА

Агульным нацыянальным святам назвалі «Славянскі базар у Віцебску» прадстаўнікі Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы на цырымоніі адкрыцця мастацкага форуму. Сёлета фестываль праходзіць з небывалым размахам: рэкордная колькасць гасцей і ўдзельнікаў — звыш 4500 чалавек з 32 краін свету; мерапрыемстваў (больш за 100 разнастайных канцэртаў, экспазіцый, кірмашоў, рамёстваў, тэатральных і кінапрэм'ер); акрэдытаваных журналістаў (больш за 460 зарэгістраваных, і яшчэ некалькі дзесяткаў заявак паступілі ў дырэкцыю фэсту гэтымі днямі). Самымі прадстаўнічымі па традыцыі з'яўляюцца дэлегацыі Беларусі і Расіі, а сцягі, напрыклад, Балівіі, Венгрыі і Кубы ўзняліся на фестывальнай пляцоўцы ўпершыню.

Па традыцыі на кожным фестывалі адбываецца ўручэнне спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення». Сёлета гэтай узнагароды была ўдастоена вядомая спявачка Сафія Ратару.

Віцебская публіка ўпершыню мела магчымасць загадзя пазнаёміцца з удзельнікамі конкурсу маладых выканаўцаў эстраднай песні — 22 артысты з 19 краін свету «прэзентаваліся» 5 ліпеня на канцэрце «Прывітанне, фестываль!» і 6 ліпеня на ўрачыстым адкрыцці XVI Міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». (Адзначым, дарэчы, што беларускія канкурсанты Ганна Благава і Георгій Калдун настроены на сур'ёзную барацьбу, але асаблівага піетэту перад больш вопытнымі і тытулаванымі канкурэнтамі не адчуваюць.)

Дарэчы, сёлета «на кану» ўзнагарод, акрамя гран-пры і першых трох прэмій, знаходзяцца спецыяльныя прызы Парламенцкага Сходу Саюза Беларусі і Расіі.

І ў дзіцячым, і ў дарослым конкурсе такіх прызоў будзе два: «Лепшаму выканаўцу Беларусі» і «Лепшаму выканаўцу Расіі». Дзецям, напрыклад, дастануцца сучасныя лічбавыя фотаапараты, а для дарослых узнагароды будуць больш «важкія», ва ўсіх сэнсах. Якія менавіта — дазнаемся 10 і 11 ліпеня.

Адметным у фестывальным календары абяцае стаць Дзень Беларусі, які праходзіць якраз сёння. Так, адкрываецца выстава-кірмаш музычных інструментаў, арганізаваная майстрамі Беларускага саюза музычных дзеячаў; прэзентуецца альбом лепшых песень Якава Навуменкі — «Залатыя песні».

Прэзідэнцкі аркестр Беларусі пад кіраўніцтвам Віктара Бабарыкіна дасць дабрачынны канцэрт, а позна ўвечары адбудзецца гала-канцэрт майстроў мастацтваў Беларусі «Ад роднае зямлі, ад гоману бароў», прысвечаны 125-годдзю нашых класікаў — Янкі Купалы і Якуба Коласа. Як адзначыў дырэктар фестывалю, заслужаны дзеяч мастацтваў Радзівон Бас, гэтаксама практычна ў кожным канцэрце не будзе пазбаўлена ўвагі яшчэ адна знакавая дата — 120-годдзе знакамітага мастака, які праслявіў Віцебск, Марка Шагала. У ноч з суботы на нядзелю ў Летнім амфітэатры будзе горача — пляцоўку зоймуць зоркі «Еўрабачання» (прычым, як мяркуецца, шляхам апытання публікі будуць вызначаны кандыдаты на «Еўрабачанне-2008»).

А ў перспектыве пляцоўка амфітэатра, рэканструкцыя якой абышлася практычна ў два фестывальныя бюджэты — каля 46 мільярдаў рублёў, — будзе выкарыстоўвацца па максімуму, з мая па верасень— пачатак кастрычніка.

Напрыклад, як расказаў міністр культуры Беларусі Уладзімір Мацвяйчук, у верасні сцэну амфітэатра «загрузяць» мерапрыемствы гарадскога і абласнога значэння — фестывалі студэнцкай творчасці, ваенна-патрыятычнай песні і г.д. У наступным годзе ў бізнэс-плане — канцэрты выканаўцаў і калектываў як з розных рэгіёнаў Беларусі, так і з блізкага і далёкага замежжа. Гэтаксама абмяркоўваецца варыянт адкрыцця на базе амфітэатра прэм'ернага рэспубліканскага кінатэатра.

P.S. Паводле слоў Радзіона Баса, на фестывальныя канцэрты яшчэ пазаўчора было прададзена каля 83 працэнтаў білетаў. Ад сябе дададзім, што чэргі ля білетных касаў не змяншаюцца.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

«ФЕСТЫВАЛЬ «СЛАВЯНСКІ БАЗАР У ВІЦЕБСКУ» — ГЭТА ВІЗІТНАЯ КАРТКА БЕЛАРУСІ»

Гэты факт асабліва адзначыў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, наведваючы Летні амфітэатр у Віцебску.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў важнасць падтрымання духу сумленнага спаборніцтва на гэтым папулярным міжнародным конкурсе. «Павінны перамагаць таленавітыя — тады гэта будзе сапраўдная слава для нашага фестывалю», — лічыць Прэзідэнт. Аляксандр Лукашэнка лічыць неабходным адкрыць у Беларусі цэх па мастацкаму ліццю. Гэта пытанне Прэзідэнт Беларусі абмеркаваў з вядомым мастаком Міхаілам Шэмякіным у час наведвання Віцебскай абласной філармоніі.

«Мы такія рэчы цяпер закупляем за мяжой, а ўсё гэта можа і павінна выраблядца ў Беларусі», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Як чакаецца, у час рабочай паездкі ў Віцебскую вобласць кіраўнік дзяржавы азнаёміцца з сацыяльна-эканамічным развіццём рэгіёна, а таксама наведае шэраг аб'ектаў сацыяльнай інфраструктуры Віцебска, паведамілі карэспандэнту **БЕЛТА** ў прэс-службе беларускага лідара.

У Мінск прыбудуць мошчы святога

8 ліпеня ў Мінск прыбываюць мошчы святога апостала і евангеліста Лукі. У 15 гадзін 15 хвілін Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі сустрэне мошчы ў аэрапорце «Мінск-2». У 16 гадзін 20 хвілін Святыня будзе прывезена ў сталічны прыход у гонар іконы Божай Маці «Усіх тужлівых Радасць», у храм Прападобнай Ефрасінні Полацкай (вул. Прытыцкага, 65).

З паловы пятай у нядзелю да 11 ліпеня будзе адкрыты кругласутачны доступ да мошчаў для пакланення вернікаў. Раніцай 12 ліпеня Святыня самалётам вылеціць у Салонікі (Грэцыя).

Святога Луку мы ведаем як аўтара аднаго з чатырох Евангелляў, першага іканапісца і ўрача. Гэта ўвогуле быў чалавек надзвычай адораны і адукаваны. Ён прыйшоў з сірыйскага горада Анціохія ў Іерусалім якраз у той момант, калі там прапаведаваў Ісус Хрыстос. Ён належыць да ліку сямідзесяці меншых апосталаў, якія былі абраны Ісусам Хрыстом. Яшчэ пры жыцці Хрыста апостал Лука быў пасланы Гоcпадам на пропаведзь Царства Божага ў іудзейскія гарады.

Падчас Крыжовых Пакут многія вучні пакінулі свайго Настаўніка. З ліку сямідзесяці засталося толькі некалькі самых верных і мужных. Сярод іх быў і Лука, і за цвёрдасць сваёй веры ён быў узнагароджаны радасцю першым бачыць Хрыста пасля Уваскрэсення. На трэці дзень пасля смерці Ісуса Лука з іншым апосталам — Клеопаю ішлі ў

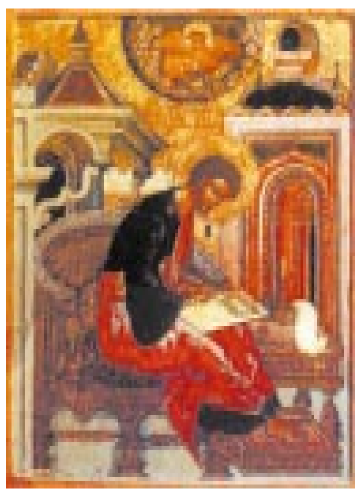

сяленне Емаус, якое знаходзілася ў кіламетрах 12 ад Іерусаліма. Па шляху да іх далучыўся Сам Уваскрослы Ісус, якога яны не пазналі. Ён распытаў іх пра іх гора і патлумачыў ім, што адбылося тое, пра што сказана ў Пісанні. У той жа дзень падчас вячэры ў Емаўсе Хрыстос адкрыўся ім. Гэты выпадак Лука апісвае ў Евангеллі, не называючы сябе па імені.

Цела святога Лукі было пахавана ў Фівах. На яго магілу Гасподзь пасылаў дажджом асаблівае рэчыва, якое вернікі выкарыстоўвалі для лячэння хворых вачэй. Пры труне адбывалася вялікая колькасць вылечванняў і ад многіх іншых хвароб. Пазней мошчы былі перанесены ў Канстанцінопаль.

Сёлета, 9 чэрвеня, чэсная глава апостала і евангеліста Лукі была прынесена па блаславенню Свяцейшага Патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Алексія II са святой гары Афон у межы Рускай праваслаўнай царквы: Расію, Украіну і Беларусь. Арганізатар прынясення Святыні — Фонд Андрэя Першазванага. Мінск — апошні пункт знаходжання рэліквіі перад вяртаннем на Афон.

«Прыйдзіце, паклонімся і прыпадзём да святога апостала і евангеліста Лукі, просячы настаўлення сэрца, прасвятлення розуму і вылечвання цела ў імя Айца і Сына і Святога Духа,» — звяртаецца да вернікаў Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

БЕЛАРУСБАНК 1922-2007 85 ЛЕТ

АСБ «Беларусбанк» информирует о продлении приема денежных средств на срочный банковский вклад
в иностранной валюте
«ПРАЗДНИЧНЫЙ».

Особые условия вклада «Праздничный»:
- Срок хранения вклада — 2 месяца.
- Фиксированная процентная ставка в течение срока хранения вклада — 7% годовых.
- Минимальная сумма для открытия вклада — не ограничена.
- Валюта вклада — доллары США или евро.
- Вклад может быть открыт на имя другого лица.
- Ежемесячная капитализация дохода и его выплата.

Дополнительную информацию можно получить на веб-сайте банка
http://www.belarus-bank.by

Лицензия на осуществление банковской деятельности №1 от 27.10.2006 г., выданная Национальным банком Республики Беларусь.

КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ»

проводит открытый аукцион по продаже обращенного в доход государства имущества, расположенного в д. Тимковичи Копыльского района: **Лот 10** — нефтебаза (здание нефтебазы общ. пл. 85,6 кв.м, площадка с навесом для хранения масел, подъездная автодорога, подъездной железнодорожный путь, ограждение, емкости от 10 до 400 куб.м (36 ед.), приводное устройство ВЦК 40-120 и др. имущество), начальная цена — 691 046 417 рублей; **Лот 11** — заправка (здание АЗС общ. пл.14,9 кв м, емкости 10 куб.м. и 400 куб.м (2 ед.), 2 колонки раздаточные «Нара-27М/С» с пультом «Сапсан-1.1»), начальная цена — 62831635 рублей. Задаток в размере 10% от начальной цены перечисляется на р/с 3012020200010 Октябрьское отделение ОАО «Белпромстройбанк», г. Минск, МФО 153001357, УНП 690 324 015, КУП «Минский областной центр учета недвижимости». Переход права пользования земельным участком будет осуществлен по решению райисполкома на основании заявления победителя аукциона. Оплата за объект должна быть произведена в течение 2 (двух) месяцев и 25 (двадцати пяти) дней со дня подписания протокола о результатах аукциона. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится 09.08.2007 г. в 14.30 по адресу: г. Копыль, площадь Ленина, д. 6, актовый зал райисполкома. Заявление на участие и необходимые документы принимаются по 08.08.2007 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, ком. 322.

Контактный телефон (8-017) 224-61-34.
Наш сайт в Интернете: www.rlt.by.

БЕЛАРУСБАНК 1922-2007 85 ЛЕТ

с 9 июля 2007 года

НОВЫЙ ВКЛАД в белорусских рублях

"Удобный плюс"

УДОБНО И ПРОСТО!
- Вклад может быть открыт на имя другого лица.
- Автоматическое переоформление на новый срок, аналогичный первоначальному. Указанное правило действует один раз.
- По истечении двух сроков хранения производится переоформление на новый вклад "ЮБИЛЯР"

Вносится наличными и безналичными денежными средствами
Срок хранения вклада — 25 календарных дней
Фиксированная ставка — **12% годовых**
Минимальная сумма вклада — **100 000 белорусских рублей**

Сохранность и возврат вкладов в АСБ «Беларусбанк» гарантируются в порядке, установленном законодательством РБ.

www.belarusbank.by

Лицензия на осуществление банковской деятельности Национального банка РБ № 1 от 27.10.2006г.

Звяздоўскім суперпрызам — шырокую геаграфію

Ва ўчарашнім нумары мы праанансавалі розыгрыш прызоў ад «Звязды» сярод чытачоў, якія афармілі падпіску на 3-і квартал ці II паўгоддзе 2007 года і даслалі запоўненыя купоны на конкурс.

Адразу скажам, што нам было даслана каля дзвюх тысяч «кvіткоў». Улічваючы тое, што практычна ўсе прызы разышліся па розных раёнах і абласцях краіны, проста ўпэўнены, што спадарыня ўдача ў асобе дзвюх сімпатычных дзяўчат «раздала» прызы па справядлівасці.

ВОСЬ ЯК РАЗМЕРКАВАЎСЯ ЎВЕСЬ ПРЫЗАВЫ ФОНД «ЗВЯЗДЫ»

Бейсболка з фірменным лагатыпам «Звязды»

Васілевіч Валянціна Адамаўна, в. Любашава, Ганцавіцкі раён, Брэсцкая вобласць
Бабіч Сафія Пятроўна, г. Глыбокае, Віцебская вобласць
Рыдзецкі Мікалай Рыгоравіч, в. Дзербічы, Буда-Кашалёўскі раён, Гомельская вобласць
Салаш Сяргей Сцяпанавіч, в. Харошкі, Дзятлаўскі раён, Гродзенская вобласць
Мікуліч Галіна Уладзіміраўна, г. Мсціслаў, Магілёўская вобласць
Васілеўская Тамара Пятроўна, в. Гушчына, Уздзенскі раён, Мінская вобласць
Ляшчэнка Сцяпан Пятровіч, г. Мінск

Майка з фірменным лагатыпам «Звязды»

Гарачко Марыя Рыгораўна, г. Драгічын, Брэсцкая вобласць
Лукшэнас Валянціна Уладзіміраўна, в. Порплішча, Докшыцкі раён, Віцебская вобласць
Журавель Іосіф Нікіфаравіч, в. Раманаўка, Мазырскі раён, Гомельская вобласць
Бахар Канстанцін Паўлавіч, в. Брольнікі, Навагрудскі раён, Гродзенская вобласць
Бадзюкоў Алег Міхайлавіч, в. Казабраддзе, Круглянскі раён, Магілёўская вобласць
Кудраўцава Лілія Мікалаеўна, в. Ілья, Вілейскі раён, Мінская вобласць
Трайкоўскі Віктар Іосіфавіч, г. Мінск

Наручны гадзіннік з фірменным лагатыпам «Звязды»

Пятровіч Лілія Андрэеўна, г. Брэст
Зарэмба Аркадзь Дзмітрыевіч, г. Полацк, Віцебская вобласць
Тальчук Іван Дзмітрыевіч, в. Вялікі Бор, Хойніцкі раён, Гомельская вобласць
Шымко Ганна Уладзіміраўна, в. Забалацце, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць
Новікава Вера Пятроўна, г. Магілёў
Воюш Таццяна Іванаўна, в. Багушэвічы, Бярэзінскі раён, Мінская вобласць
Махонь Сяргей Уладзіміравіч, г. Мінск

Мікрахвалевая печ «Гарызонт»

Цярэшка Ірына Міхайлаўна, в. Дамашы, Маладзечанскі раён, Мінская вобласць

Каляровы тэлевізар «Віцязь»

Світа Міхаіл Мікалаевіч, г. Баранавічы, Брэсцкая вобласць

Халадзільнік 2-камерны «Атлант»

Лугавы Дзмітрый Андрэевіч, в. Дунілавічы, Пастаўскі раён, Віцебская вобласць

Віншуем усіх «звяздоўскіх» лаўрэатаў з выйгрышамі, асабліва тых, каму дасталіся суперпрызы. Спадзяёмся, што ў наступны раз пашанцуе іншым нашым падпісчыкам, таму працягвайце гуляць з намі і смялей дасылайце запоўненыя карткі, выразаныя з газеты.

Просім прабачэння, калі ў спісы раптам закралася недакладнасць, бо не ўсе карткі разборліва запоўнены.

Свае прызы, шаноўныя чытачы, вы можаце забраць у рэдакцыі газеты, пачынаючы з сённяшняга дня. Пры сабе неабходна мець пашпарт і падпісную квітанцыю. А вось мікрахвалевую печ, тэлевізар і халадзільнік супрацоўнікі газеты «Звязда» ў хуткім часе ўручаць самі па месцы пражывання нашых шчаслівчыкаў ва ўрачыстай абстаноўцы ў прысутнасці адказных работнікаў мясцовай «вертыкалі» і супрацоўнікаў РУП «Белпошта».

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ З НАМІ!

Кар. «Звязды».

Прамая лінія

КАБ НЕ «СЦІСКАЛА» НІ СПІНУ, НІ ГАЛАВУ

На пытанні адказала загадчыца неўралагічнага аддзела Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтра неўралогіі і нейрахірургіі, галоўны пазаштатны неўролаг Камітэта па ахове здароўя Мінгарвыканкама, кандыдат медыцынскіх навук Ганна АСТАПЕНКА.

(Працяг. Пачатак у нумары за 6 ліпеня.)

☎ — Мяне завуць Ірына Іванаўна, званю са Стаўбцоўскага раёна. У мяне шыйны астэахандроз. Шыю сціскае з абодвух бакоў, літаральна не магу галавы павярнуць. Можа ад гэтага і высокі ціск? Падкажыце, як мне лячыцца.

— Скажыце, Ірына Іванаўна, які ў вас лічбы ціску і якія лекі вы прымаеце?

— Ціск 180. Прымаю манапрыл, канкор.

— Калі на фоне гэтых прэпаратаў у вас ціск падымаецца да 180, значыць трэба карэктаваць лячэнне. Гэтых прэпаратаў вам недастаткова. Магчыма, трэба проста павялічыць дазіроўку лекаў. Але самі вы гэтага не рабіце, параіцеся з доктарам.

Што датычыцца шыі. Яе нельга моцна масажаваць, бо пры інтэнсіўным масажы болі застануцца, а ціск узнімецца яшчэ вышэй. Там, дзе ёсць спалучэнне астэахандрозу і артэрыяльнай гіпертэнзіі, інтэнсіўны масаж прымаць нельга. Калі болі моцна турбуюць, трэба папрымаць прэпараты, якія здымаюць астэахандрозныя болі: дыклафенак, індаметацын і іншыя. Можна выкарыстоўваць мазі, але не моцна націраць, бо ціск таксама ўзнімецца.

☎ — Званю з Чэрыкава. Што за дыягназ — сіндром пазваночнай артэрыі на фоне шыйнага астэахандрозу? Сімптомы з'явіліся раптоўна. Паўнепрытомны стан раніцай, ватныя ногі. Абследавалася ў Магілёўскім дыягнастычным цэнтры. Лячэнне не дапамагло. Адчуваю сябе дрэнна, стан нібы хранічны, хадзіць вельмі цяжка, хістае з боку ў бок. Што рабіць? Як лячыцца?

— Сіндром пазваночнай артэрыі — гэта захворванне, звязанае са змяненнямі ў шыйным аддзеле пазваночніка за кошт астэахандрозу. Сапраўды, адна з праяў хваробы — галавакружэнне. Пры гэтым прызначаюцца прэпараты, якія нармалізуюць стан вестыбулярнага апарата. Вам правільна прызначылі лекі. Аднак, калі скаргі захоўваюцца, вам трэба прайсці даследаванне ў Мінску ў цэнтры неўралогіі і нейрахірургіі.

☎ — Раман Адамавіч. Тэлефаную з Маладзечанскага раёна. У мяне выяўлена міжпазванковая грыжа дыска L 4,5. Моцна баляць ногі і паясніца. Прымаю прэпараты, але нічога не дапамагае.

— Гэта грыжа з'яўляецца праявай астэахандрозу пазваночніка. А пры гэтай хваробе бываюць перыяды абвастрэння і паляпшэння. Таму важна акрамя таго, што вы робіце медыкаментознае лячэнне, праводзіць яшчэ цэлы комплекс мерапрыемстваў, каб працэс не прагрэсаваў.

— Я думаю, што мне патрэбна аперацыя і хацеў бы трапіць на кансультацыю ў ваш цэнтр.

— Калі вы не выключаеце варыянт аператыўнага лячэння, то сапраўды пракансультавацца можна. Пакіньце ваш тэлефон, вам назначаць кансультацыю і паведамяць, калі прыехаць.

☎ — Добры дзень, Ганна Віктараўна! Я званю са Слуцкага раёна. У мяне прыметы дэфармуючага спандзілаартрозу, астэахандрозу, дыфузнай пратрузіі дыскаў, гемангіёмы і грыжы дыска. Якое лячэнне пры гэтым можа быць рэкамендавана?

— З-за болю ў суставах і пазваночніку вам варта звярнуцца ў паліклініку па месцы жыхарства да неўролага. Доктар вас агледзіць і вызначыць тактыку лячэння. Калі вы ўжо звярталіся да спецыяліста ў Слуцку і лячэнне не дапамагло, то трэба папрасіць накіраванне ў Мінскую абласную паліклініку.

☎ — Я званю з Чэрвеньскага раёна. Мне 22 гады. У мяне астэахандроз груднога аддзела пазваночніка, а таксама грыжа Шморля. Пастаянна пакутую ад болю ў спіне. Якое лячэнне дапаможа пазбавіцца ад іх?

— Астэахандроз развіўся ў вельмі маладым узросце. Дыягназ трэба пацвердзіць вынікамі рэнтгенаграфіі. Таксама трэба прыняць меры, каб хвароба не прагрэсавала. Спецыялісты павінны паказаць вам комплекс лячэбнай фізкультуры, які трэба выконваць рэгулярна. Перыядычна павінны праводзіцца курсы фізіятэрапеўтычнага лячэння і варта прымаць хондрапратэктары — прэпараты, якія паляпшаюць абменныя працэсы ў храстковай тканцы.

☎ — Званю з Чэрыкава. У маі я пралячылася з прычыны неўралгіі шыйнага аддзела пазваночніка. Прымала крапельніцу, аднак яна не дапамагла. Праз тры дні было прызначана паўторнае лячэнне: крапельніца з вінпацэтынам, вітаміны. Але болі працягваюцца. У шыйным аддзеле сціскае так, быццам кол убіты. На масажы мне сказалі, што ў мяне, хутчэй за ўсё, спайка ўнізе ў плячы. Якое лячэнне, на ваш погляд, можа дапамагчы?

— Мы рэкамендуем комплекснае лячэнне, уключаючы нестэроідныя процізапаленчыя прэпараты і комплексную фізіятэрапію. Калі эфекту ад лячэння няма, трэба паўторна звярнуцца да неўролага.

☎ — Любоў Віктараўна са Жлобіна. Больш за 20 гадоў пакутую ад моцных галаўных боляў у лобна-скроневай частцы. А апошнія 10 гадоў болі сталі нясцерпнымі. Не дапамагаюць нават вельмі моцныя абязбольвальныя. Ляжала ў стацыянары, дзе мне капалі кавінтон, пірацэтам. Але праз тыдзень пасля выпіскі болі аднавіліся. Спецыялісты кажуць, што гэта можа быць звязана з астэахандрозам. А пасля даследавання пры дапамозе т.зв. «кароны» мне быў пастаўлены дыягназ вегетасасудзістая дыстанія. Як мне лячыцца? Можа, параіце, дзе прайсці больш поўнае абследаванне?

— Галаўны боль — дастаткова распаўсюджаная скарга, і прычыны тут могуць быць самыя розныя. Таму неабходна правесці абследаванне па месцы жыхарства для ўдакладнення характару галаўных боляў. Пасля гэтага будзе прызначана лячэнне з улікам асноўнай прычыны захворвання. Вы гаворыце, вам праводзілі «карону» — даследаванне тонусу сасудаў галаўнога мозга. Калі лячэнне пасля гэтага даследавання не дало эфекту, варта звярнуцца ў Гомельскую абласную паліклініку для даабследавання і прызначэння лячэння.

☎ — Званю з Барысава. Мяне завуць Таццяна Аляксееўна. Вельмі баліць паясніца, бываюць болі ў нагах. З чым гэта можа быць звязана?

— Хутчэй за ўсё, прычына боляў — праявы астэахандрозу. Для ўдакладнення дыягназу трэба звярнуцца ў паліклініку па месцы жыхарства.

☎ — Мяне часта турбуюць болі ў сэрцы, аднак электракардыяграма ніякіх адхіленняў не выяўляе. Чула, што болевы сіндром у вобласці сэрца можа ўзнікаць пры астэахандрозе. Ці так гэта? І наколькі гэта небяспечна?

— Часам болі пры астэахандрозе груднога аддзела пазваночніка могуць быць лакалізаваны ў груднай клетцы. Для таго, каб пераканацца ў гэтым, трэба правесці рэнтгенаграфічнае даследаванне, зрабіць кардыяграму. І хворага павінен паглядзець не толькі тэрапеўт, але і ўрач-неўролаг.

☎ — У мяне такое пытанне. Наколькі абгрунтавана лячэнне цяплом пры болях у пазваночніку?

— У перыяд абвастрэння цеплавыя працэдуры на вобласць пазваночніка не прызначаюцца.

☎ — Скажыце, калі ласка, ці можна аблегчыць болі пры астэахандрозе пры дапамозе фітатэрапіі?

— Традыцыйнае лячэнне пры болях, звязаных з астэахандрозам, уключае медыкаментозныя прэпараты і фізіятэрапію. Стандарты лячэння, зацверджаныя пратаколам Міністэрства аховы здароўя, фітатэрапію не ўключаюць.

На «прамой лініі» дзяжурылі Святлана БАРЫСЕНКА, Вольга ШАЎКО.

(Працяг будзе.)

Узнагароды — майстрам сцэны

Ганаровае званне «Заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь» прысвоена артыстцы-вакалістцы вышэйшай катэгорыі Маладзёжнага тэатра эстрады Іне Афанасьевай. Гэтага звання ўдастоена і вядучы майстар сцэны Тэатра песні І. Дарафеевай Беларускай дзяржаўнай ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга філармоніі Ірына Дарафеева. Адпаведны ўказ кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка падпісаў 5 ліпеня, паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

За высокае прафесійнае майстэрства, значны асабісты ўклад у развіццё нацыянальнай культуры і мастацтва медалём Францыска Скарыны ўзнагароджаны артыст вышэйшай катэгорыі Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы Вячаслаў Паўлюць і вядучы майстар сцэны Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі Ігар Сігаў.

Званне заслужанага артыста Беларусі прысвоена таксама вядучым майстрам сцэны Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра балета Вользе Гайко і Людміле Кудраўцавай, вядучаму майстру сцэны Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа Вячаславу Грушову, вядучаму майстру сцэны Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага Ганне Маланкіной, вядучаму майстру сцэны Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра Аляксандру Шалкаплясаву.

Старшыні Брэсцкай абласной арганізацыі грамадскага аб'яднання «Беларускі саюз мастакоў» Мікалаю Кузьмічу прысвоена ганаровае званне «Заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь».

Сёння — Дзень кааперацыі

Як спажываюць вёска і райцэнтр?

Звыш 100 тысяч чалавек адзначаюць у першую суботу ліпеня сваё прафесійнае свята. Адзначаюць з усведамленнем таго, што мінулы год стаў самым удалым для спажывецкай кааперацыі пачынаючы з 1990 года, і з надзеяй на тое, што сёлета будзе не горш.

Мінулы год стаў для спажывецкай кааперацыі рэкордным з часоў распаду Савецкага Саюза. Паводле слоў старшыні праўлення Беларускага рэспубліканскага саюза спажывецкіх таварыстваў Уладзіміра КУЛЯШОВА, былі забяспечаны ўсе прагнозныя паказчыкі, устаноўленыя ўрадам. Упершыню тэмп росту тавараабароту спажыўкааперацыі перавысіў тэмп росту тавараабароту ў цэлым па краіне. «Гэта асабліва знамянальна для нас, паколькі вядома, што спажывецкія здольнасці сельскага насельніцтва ніжэйшыя, чым у гарадскога, — адзначае Уладзімір Віктаравіч. — Да таго ж, шэраг тавараў мы не можам прадаваць больш, чым у горадзе, напрыклад, агародніну, малако, мяса, яйкі, якія вырабляюцца на асабістых падворках».

Спажывецкі саюз увайшоў у дзесятку міністэрстваў і ведамстваў па абсалютнай суме інвестыцый у асноўны капітал. Сярэдні памер заробку склаў 380 тысяч рублёў пры заданні — 358 тысяч. Атрымана 36 мільярдаў рублёў прыбытку, чаго ніколі не назіралася. Стратным аказалася толькі адно прадпрыемства з 762.

101 мільярд рублёў быў выплачаны насельніцтву летась падчас закупак вырашчанай імі сельскагаспадарчай прадукцыі, дзікарослых ягад і грыбоў. Гэта на 28 працэнтаў больш, чым у папярэднім годзе. Летась былі дасягнуты найвялікшыя за апошнія дваццаць гадоў аб'ёмы нарыхтовак яблыкаў, парэчак, костачкавых, рабіны, грыбоў і агуркоў.

Паводле папярэдніх даных, у першым паўгоддзі спажыўкааперацыя працягвае выконваць усе прагнозныя паказчыкі. Так, прырост аб'ёмаў закупак у насельніцтва сельскагаспадарчай прадукцыі дасягнуў 23 працэнтаў. З пачатку года адкрыта 37 новых гандлёвых аб'ектаў, пераведзена на работу па метаду самаабслугоўвання 76 магазінаў, адрамантавана і рэканструявана 658 гандлёвых аб'ектаў, адноўлена работа 58 раней зачыненых магазінаў, устаноўлена 1492 адзінкі халадзільнага абсталявання, набыты 32 аўтамагазіны. Максімальна разгарнулася дробная рознічная сетка гандлю, у тым ліку міні-кафэ з працягнутым рэжымам работы, павільёны, летнія пляцоўкі, кіёскі, палаткі, вынасныя аб'екты па рэалізацыі піва на разліў, продажу марожанага.

Паводле вынікаў работы за першае паўгоддзе, чакаецца станоўчае сальда знешнегандлёвага балансу. За пяць месяцаў гэтага года спажыўкааперацыя атрымала 10,2 мільярда рублёў чыстага прыбытку. Уладзімір Куляшоў заўважыў, што «ўпершыню за доўгія гады мы цяпер кожны месяц працуем з прыбыткам, пры тым, што звычайна год пачынаецца са страт: у зімовыя месяцы ўзрастаюць расходы на тое ж ацяпленне, асвятленне і г.д., а аб'ёмы дзейнасці рэзка змяншаюцца ў параўнанні з летнім перыядам». Сёлета без страт спажыўкааперацыя працуе са студзеня, а ўдзельная вага стратных арганізацый складае ўжо 10 працэнтаў.

Фота Пятра ФАМІНА.

У бліжэйшы час у сістэме спажыўкааперацыі плануецца распачаць вытворчасць макаронных вырабаў, аднаразовага посуду, асвоіць хуткую замарозку пладоў і гародніны. Новыя вытворчасці і мадэрнізацыя чакаюць прадпрыемствы Гомеля, Бабруйска, Любані, Століна, Шаркаўшчыны і іншых гарадоў.

— Часам ацэнку работы Белкаапсаюза людзі даюць па аднаму факту, — тлумачыць Уладзімір Куляшоў. — Скажам, дзесьці ў людзей не прынялі тыя ж чарніцы, таму што не хапіла тары... Я павінен заўважыць, што калі ёсць работа, то заўсёды будуць нейкія недахопы. Як у любой сістэме. Іншае пытанне, наколькі часта гэта здараецца. Мы, канешне, імкнёмся вырашаць усе пытанні, у тым ліку па той жа нарыхтоўцы сельскагаспадарчай прадукцыі і дзікарослых ягад і грыбоў. Летась, напрыклад, былі нараканні па нарыхтоўцы яблыкаў. Але ж трэба мець на ўвазе, што за ўсю гісторыю, колькі існуе кааперацыя, яна не набліжалася да аб'ёмаў у 100 тысяч тон, а мы выйшлі на 135 тысяч. І маглі б нарыхтаваць больш, але ж нашы машыны стаялі пад сценамі заводаў. Не так проста аказалася перапрацаваць такія аб'ёмы...

Дарэчы, гэты год для нарыхтовак будзе не вельмі ўдалым. Паводле ацэнак спецыялістаў, рэсурсы сёлета па ўсіх пазіцыях на 20—30 працэнтаў ніжэйшыя, чым летась. Чакаецца меншы ўраджай яблыкаў, сліў, вішні, чарніц і г.д. Тым не менш, у сістэме спажыўкааперацыі з'яўляюцца пазаштатныя нарыхтоўшчыкі — да 50 у кожным райпа. Дзякуючы ім, аб'ёмы нарыхтоўкі тых жа чарніц сёлета не толькі не знізяцца, але, мяркуецца, нават узрастуць: ужо нарыхтавана 1,6 тысячы тон ягад, летась было 2,5 тысячы тон. Штодня праводзіцца маніторынг цэн: спажыўкааперацыя імкнецца тут не саступаць прыватным канкурэнтам, якія прапануюць устанавіць адзіны кошт.

Святлана БАРЫСЕНКА.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

НА БУРАКАХ

Еду на ровары ў ранішні час, вырашыў па халадку наведаць магілы бабулі і дзядулі. Яшчэ няма і шасці гадзін. А на полі, побач з дарогай, ужо працуюць жанчыны, нават два паважных гадоў мужчынкі. Праполваюць буракі. Ну як тут журналісту не спыніцца, не пацікавіцца? Аказваецца, з біржы працаўладкавання, дакладней, ён цяпер называецца цэнтрам працаўладкавання насельніцтва. Людзі, якія там стаяць на ўліку, павінны некалькі дзён у месяц адпрацаваць на грамадска карысных работах. А што можа быць карысней за вырошчванне буракоў? У нашых мясцінах, на захадзе Віцебшчыны, цукровыя буракі не растуць, не вырошчваюцца. А вось кармавыя... Наколькі помню, на зіму для каровы, каб давала яна малака столькі, колькі і патрабуецца ад сапраўднай каровы, выдаткоўваецца дзве тоны буракоў. А калі ў гаспадарцы тысяча, а то і больш кароў — падлічыце, колькі патрэбна назапасіць гэтага корму.

Сеюцца буракі, зразумела, агрэгатамі. Агрэгатамі іх ганяюць, робяць хімічную праполку. Толькі без чалавечых рук тут не абысціся. Разарваць, прапалоць паміж каліваў. Даводзілася і мне не раз займацца гэтай справай. Але адно лета запомнілася асабліва. Было гэта гадоў ужо з дваццаць таму. Тады мы, чатыры сям'і, узялі ў калгасе, недалёка ад Пастаў, у арэнду ці на падрад па добраму дзесятку баразён. Праўда, баразёнкі гэтыя былі добрай даўжыні — за кіламетар. І вось вясною калгасным агрэгатам засеялі гэты ўчастак. Добра ўзышло. Зрабілі агрэгатную апрацоўку. Потым — наша справа. Трэба разарваць, пакінуць адзін парастак бурачка адзін ад аднаго на пэўную даўжыню, сантыметраў з дваццаць. А яны ж сядзяць кучкамі. Цягні астатнія, пакідай самы буйны. Тут і цягнуць, і прытрымліваць трэба. А заадно і матыкай разрывы паміж калівамі стварай. Справа надакучлівая — і найбольш нагнуўшыся. У тыя гады, васьмідзесятыя, калгасы ў сваёй большасці, як кажуць, узышлі на грошы. Таму не толькі сваім калгаснікам выдзялялі па дзесяць сотак буракоў для догляду, але мелі магчымасць і насельніцтва райцэнтраў запрашаць на догляд, на заробкі.

Другая праполка буракоў ужо лягчэйшая — па-першае, у тыя гады хапала хімпрэпаратаў, імі апрацоўваліся барозны. І нам, адказным за пэўны ўчастак, заставалася толькі прайсціся зноў матыкай між ладных ужо парастаў буракоў, збіць траву, якая і хіміі не паддавалася. Трэцюю праполку рабілі рэдка. Гэта калі лета занадта дажджлівае, трава «прэ», як кажуць мясцовыя людзі. Але ж затое расце і бурак. У тым жа сезоне, пра які ўспамінаю — буракі выраслі на дзіва вялікія. Бадай што самая цяжкая справа — давесці іх да парадку. Кожны бурачок трэба вырваць, адрэзаць бацвінне, выслабаніць ад зямлі і каранёў, скінуць у кучу, а з кучы пагрузіць у трактар, які прыедзе на плантацыю, магчыма, пад самы вечар. Праўда, з трактара буракі выгружаліся ў бурты ўжо без нашай дапамогі, самазвалам. Пакрываліся саломай, плёнкай іншымі людзьмі. А наша справа — капаць, ачышчаць, нагружаць трактарныя прычэпы. Відаць, добры тыдзень, узяўшы адгулы, нашы сем'і займаліся ўборкай. Ад святла да цямна. Калгас тады называўся «Сцяг Перамогі», быў заможны, тэхнікі хапала. А мне было даверана весці ўлік вагі тых буракоў, якія паднялі мы больш чым з гектарнага калгаснага поля. Дык вось налічыў я аж 255 тон буракоў. Брыгадзір, калі я прад'явіў яму свае запісы, спачатку здзівіўся: чатыры сям'і, восем чалавек і вырасцілі, выбралі столькі буракоў! Але зверыў мае накіды са сваімі запісамі забуртаванага корму — так, 255 тон. Рэкорд, канешне, але ж мы не былі калгаснікамі і ніякія пісьмовыя дамовы з калгасам не заключалі. Ды заплацілі нам поўнасцю. На сям'ю выйшла каля дзвюх тысяч рублёў. Грошы па тых часах зусім немалыя. Практычна гадавая зарплата аднаго служачага.

Тады не задаваў сабе такога пытання, а сёння разумею, што і карысць ад нашай працы была немалая. Давялося ў сваім жыцці пабываць і на малочнатаварнай ферме, не проста як журналісту, але і як раздатчыку кармоў — не-не, даіць не даіў, а вось кармы раздаваў. Не трэба яго і запарваць, драбніць, гэты бурачок: кінуў у кармушку, кароўка толькі і выглядвае, каб дабавіў. І малака ў яе болей.

Увогуле ж бурак не толькі жывёльная ежа. Мой настаўнік, Анатоль Цімафеевіч Ванін, які юнаком трапіў на некалькі гадоў у фашысцкі палон, успамінаў, што асноўным наедкам палонных рабочых была менавіта страва з буракоў — плавала там некалькі іх кавалкаў у бурдзе, што прапаноўвалася як «зупа».

А што казаць, я таксама люблю буракі. Нават, як у нас кажуць, быдловыя, кармавыя, відаць, панавуковаму. Чытаў і чуў, што на поўдні былога СССР, на Доне ў прыватнасці, заквашвалі «паласатыя» гарбузы, якія ў нас не растуць. Не каштаваў. А вось квашаны бурачок, звараны з кавалкам свініны ў зімовую пару вельмі спажыўны і смачны. Хоць у кожнага свой густ. А я яшчэ ў памяці, як бабуля квасіла ў драўлянай бочачцы буракі — «рэпкі», прычым клала слой буракоў і затым слой бурачных лістоў уперамешку з хмелем. Смаката!

Сёння, зразумела, большасці з тых чытачоў, якія звернуць увагу на гэты артыкул, вядомы адзін від буракоў — чырвоны. І купляецца ён найчасцей у краме, ды яшчэ ў вараным выглядзе. Зусім танна — і ніякіх праблем з прыгатаваннем. Але не тое.

Пасеяць тых жа чырвоных бурачкоў нейкую сотку. Пахадзіць над імі ўлетку разы са тры для праполкі, паматыкаваць. Потым пацерабіць, закласці на захоўванне ў паграбок. А зімою дастаць сваё, вядома, без хіміі — надзерці, крыху абсмажыць, адварыць...

І ўсё-такі для мяне бурак — найперш корм для жывёлы. Відаць, з сялянскага дзяцінства гэта адклалася ў галаве. Любой жывёліне, што мычыць, рохкае ці квокча ў хляве, ён вельмі патрэбен. І ты павінен вырасціць яго, захаваць. Згатаваць гэтай жывёліне. Тады яна будзе задаволеная. А ў рэшце рэшт будзеш задаволены і ты.

Алесь КАСЦЕНЬ.

Віцебская вобласць.

ПАДАРУНАК НА ЮБІЛЕЙ МАКСІМУ МІРНАМУ — ЗАПРАШЭННЕ Ў ФУТБОЛЬНУЮ ЗБОРНУЮ

Учора беларускі тэнісіст Максім Мірны святкаваў свой 30-ы дзень нараджэння. Спартсмен прызнаўся, што ўпершыню за 20 гадоў сустракае яго разам з сям'ёй, бо раней зрабіць гэта перашкаджалі трэніроўкі і спаборніцтвы. Першым падарункам на юбілей стаў зборнік твораў Чэхава ад маці.

— За свае трыццаць гадоў я зрабіў шмат, але планую зрабіць яшчэ больш. Хачу завяршыць сваю адукацыю (Максім вучыцца на 4-м курсе факультэта міжнародных адносінаў БДУ), палепшыць свой рэйтынг, каб трапіць на Алімпійскія гульні і, магчыма, пашырыць сям'ю (*усміхаецца*).

Капітан беларускай футбольнай каманды зорак эстрады, тэатра і кіно «АртСтарс» Альберт Скараход у якасці падарунка на дзень нараджэння прапанаваў тэнісісту ўвайсці ў склад яго дружыны, каб узяць удзел у другім чэмпіянаце свету сярод зорак шоў-бізнэсу і спорту. Максім паабяцаў падумаць над гэтай прапановай, але на гэты час аддае перавагу свайму роднаму віду спорту і марыць выступіць на Алімпійскіх гульнях у Пекіне.

Ірына ПРЫМАК.

КРЭДЫТ ПАДАТКОВАГА ДАВЕРУ

У Беларусі плануецца ўвесці крэдыт падатковага даверу для добрасумленных падаткаплацельшчыкаў. З гэтай мэтай Міністэрства па падатках і зборах распрацоўвае праект адпаведнага ўказа Прэзідэнта, паведаміў на прэс-канферэнцыі ў Мінску намеснік міністра па падатках і зборах Васіль Каменка.

БЕЛТА.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ТОРГОВ 15 АВГУСТА 2007 ГОДА

Открытое акционерное общество «МАПИД» (Продавец) совместно с УП «Минский городской центр недвижимости» (Организатор аукциона) проводят открытый аукцион по продаже квартир без отделки в доме № 49 по ул. Притыцкого в г. Минске

№ лота	Наименование объекта				Площадь, кв.м		Начальная цена, руб.	Размер задатка, руб.
	№ квартиры	количество комнат	этаж	подъезд	общая	жилая		
1	48	1	1	3	42,2	20,0	80 180 000	8 018 000
2	49	1	1	3	42,1	19,9	79 990 000	7 999 000
3	50	3	1	3	78,4	46,8	148 960 000	14 896 000
4	51	3	2	3	77,8	45,0	155 211 000	15 521 100
5	52	2	2	3	55,0	29,2	109 725 000	10 972 500
6	53	2	2	3	55,3	29,3	110 323 500	11 032 350
7	54	3	2	3	77,9	45,2	155 410 500	15 541 050
8	55	3	3	3	78,1	45,2	156 200 000	15 620 000
9	56	2	3	3	55,2	29,2	110 400 000	11 040 000
10	57	2	3	3	55,2	29,3	110 400 000	11 040 000
11	58	3	3	3	77,7	45,0	155 400 000	15 540 000
12	59	3	4	3	77,7	45,0	155 400 000	15 540 000
13	60	2	4	3	55,1	29,2	110 200 000	11 020 000
14	61	2	4	3	55,2	29,2	110 400 000	11 040 000
15	62	3	4	3	77,8	45,0	155 600 000	15 560 000
16	63	3	5	3	77,8	44,9	155 600 000	15 560 000
17	64	2	5	3	55,1	29,2	110 200 000	11 020 000
18	65	2	5	3	55,2	29,3	110 400 000	11 040 000
19	66	3	5	3	77,7	44,9	155 400 000	15 540 000
20	67	3	6	3	77,8	45,1	155 600 000	15 560 000
21	68	2	6	3	55,1	29,2	110 200 000	11 020 000
22	69	2	6	3	55,3	29,2	110 600 000	11 060 000
23	70	3	6	3	77,8	45,1	155 600 000	15 560 000
24	71	3	7	3	77,7	45,1	155 400 000	15 540 000
25	72	2	7	3	55,3	29,3	110 600 000	11 060 000
26	73	2	7	3	55,2	29,2	110 400 000	11 040 000
27	74	3	7	3	77,7	44,9	155 400 000	15 540 000
28	75	3	8	3	78,1	45,3	155 809 500	15 580 950
29	76	2	8	3	55,0	29,1	109 725 000	10 972 500
30	77	2	8	3	55,2	29,2	110 124 000	11 012 400
31	78	3	8	3	77,6	44,9	154 812 000	15 481 200

1) Аукцион состоится 15 августа 2007 г. в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. К Маркса 39, зал аукционов.
2) К участию в аукционе допускаются физические лица — граждане Республики Беларусь.
3) Для участия в аукционе необходимо представить следующие документы в УП «Минский городской центр недвижимости»: заявление на участие в аукционе; заявление об ознакомлении с объектом; соглашение о правах и обязанностях сторон; ксерокопию паспорта; заверенные банком копии платежных поручений подтверждающих внесение: а) задатка в сумме 10% начальной цены; б) платы за регистрацию в размере $^{1}/_{4}$ минимальной заработной платы.

Оплата осуществляется по безналичному расчету в белорусских рублях на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012024570010 в филиале ОАО «Белпромстройбанк» по Минской области, код 153001331, УНН 190398583.

Квартиры продаются только для использования под жилье. Граждане, выигравшие торги, обязаны вступить в товарищество собственников. Договор купли-продажи квартир с гражданами должен быть нотариально удостоверен и зарегистрирован в Республиканском унитарном предприятии «Минское городское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру». Расходы, связанные с совершением нотариальных действий и государственной регистрацией договора купли-продажи и основанного на нем перехода права собственности оплачиваются победителем аукциона.

Задаток возвращается всем участникам аукциона, кроме участников аукциона, выигравших торги, в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона или с момента регистрации организатором аукциона отказа от участия в аукционе. Участнику аукциона, выигравшему торги, задаток не возвращается, а учитывается при окончательных расчетах.

Оплата стоимости приобретенных на аукционе квартир осуществляется в установленном для физических лиц порядке по безналичному расчету в белорусских рублях в течение 14 календарных дней со дня подписания протокола о результатах аукциона на расчетный счет продавца. Договор купли-продажи квартир подписывается в течение 14 календарных дней со дня внесения победителем полной оплаты за квартиру.

Победитель аукциона помимо оплаты за объект обязан в сроки, указанные в протоколе о его результатах, произвести оплату услуг организатору аукциона сверх цены продажи в размере 1,5% от окончательной стоимости квартиры.

Заявления на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по 14 августа 2007 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6 в понедельник – четверг с 8.45 до 18.00, в пятницу с 8.45 до 16.45 по 14 августа 2007 г. до 17.00 включительно.

Телефон для справок: 227-40-22. Для осмотра квартир необходимо обращаться по телефонам: 207-19-15; 207-14-77.
Интернет: www.mgcn.by.

...«Што значыць для вас Янка Купала?»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Аркадзь ТОЎСЦІК, ветэран Вялікай Айчыннай вайны, былы рэдактар газеты «Звязда»:

— Янка Купала — гэта наша духоўная Беларусь. Геній яго — у нязгаснай любові да Бацькаўшчыны, да яе народа. Ён хваляваўся за таго пакрыўджанага і забітага лёсам далёкага мужыка. Радаваўся ўз'яднанню Усходняй і Заходняй Беларусі. Адчуваў неабходнасць параіць хлопчыку ў свой час стаць лётчыкам і мужна клікаў партызанаў, беларускіх сыноў, вызваліць свой край ад варожай навалы...

Купала з намі і сёння, бо мы жывём у незалежнай Беларусі — яго даўняй мары. А тэатр яго імя заўсёды пачынае творчы сезон са знакамітай «Паўлінкі»...

Мікола МЯТЛІЦКІ, паэт, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь імя Янкі Купалы, галоўны рэдактар часопіса «Полымя»:

— Янка Купала для мяне — гэта пачатак дарогі. Дзякуючы духоўнай прысутнасці яго генія, яшчэ ў маленстве адчуў, што крочу па Беларусі. «Жалейка», «Курган», «Магіла льва»... Творы Купалы ўваходзілі ў душу і рабілі яе нацыянальна свядомай. Думаю, што з Купалам наш беларускі шлях будзе вечным.

Дзмітрый ФЕДЧАНКА, студэнт Белдзяржуніверсітэта:

— Янка Купала — паэт нумар адзін. Паэт з вялікай літары. Чалавек, які «не раз пісаў у няшчасці крывёй з сваіх грудзей»...

Менавіта пад уплывам творчасці Купалы я пачаў пісаць вершы на роднай мове — яшчэ калі вучыўся ў пачатковай школе сваёй роднай вёскі Падсадскія Уздзенскага раёна. А зусім нядаўна з публікацый у «Звяздзе» даведаўся, што Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт мог насіць імя Янкі Купалы — такое рашэнне было прынята кіраўніцтвам рэспублікі праз некалькі дзён пасля смерці паэта.

Таццяна ШАМЯКІНА, доктар філалагічных навук, прафесар, загадчык кафедры беларускай літаратуры і культуры Белдзяржуніверсітэта:

— Янка Купала для мяне ўвасабляе выратавальную сілу каштоўнасцяў. Таго, што нас заўсёды ратавала і пакуль яшчэ ратуе. На гэтым заснаваны наша выхаванне, наша адукацыя — на каштоўнасцях, якія сцвярджае класіка. Успамінаць класікаў, жыць побач з класікамі, пісаць пра іх (што я цяпер і раблю) — значыць адраджаць прыярытэт духоўнасці ў нашым жыцці, вяртаць часткова страчаную сувязь часоў.

Стаўленне да класікі з'яўляецца індыкатарам стану культуры.

Таццяна ПАДАЛЯК.

«Я адплаціў народу, Чым моц мая магла: Зваў з путаў на свабоду, Зваў з цемры да святла»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

16 лістапада 1926 года ў БДТ-1 пастаўлена п'еса «Тутэйшыя», якая адразу была забаронена як контррэвалюцыйная.

Увогуле ў той час Янка Купала мала пісаў. Хоць, здавалася б, гэта дзіўна: з маленства для яго гэта было жыццёвай патрэбай. Невыпадкова сястра паэта, Леакадзія Дамінікаўна (1890—1970), успамінала:

«Пасля смерці бацькі Ясь застаўся за гаспадара. Вельмі многа яму даводзілася працаваць. Ён стаў панурым, маўклівым...

...Да маці даходзілі чуткі пра тое, што Ясь піша вершы... Яна часам пачынала з Ясем гутарку:

— Ясю, як жыць будзем? Бацькі няма, ты ўсё кніжкі чытаеш, вершы складаеш. Дабром усё гэта не скончыцца. Што ты сабе думаеш? Ці ты хлеб з гэтага будзеш есці?

— Мама, ці хацела б ты, каб бацька вярнуўся з таго свету і зноў пачаў жыць з намі?!

— Чаму ж, дзеткі, не хацела б! Ой, як бы яшчэ хацела.

— Як табе хочацца, каб бацька вярнуўся да цябе, так мне хочацца пісаць. Нельга вярнуць бацьку да нас, нельга забараніць мне вершы складаць».

А ў сталага, знакамітага, прызнанага паэта з'явілася такая перашкода.

28 снежня 1926 года. З дакладной запіскі І. Апанскага В.Р. Мянжынскаму: «А народный поэт — Янка **КУПАЛА**, по своей простоте, заявил приехавшим из-за границы на конференцию гостям, что:

...«Мы живем в Советской Белоруссии потому, что нет другого места, куда бы можно было «притулиться». Пока Беларусь разорвана на несколько кусков — вольной Белоруссии нет... есть лишь — Советская»...

и **КУПАЛА** не сомневается, что эта Беларусь вскоре будет несколько иной, ибо:

«На вопрос **КРАСКОВСКОГО**, почему он, **КУПАЛА**, сейчас мало пишет, последний ответил: «Дурэнь ты, чыш можа пеяць салавей, калі яго пасодзяць у клетку, але будзе час, што гэты салавей яшчэ заяве».

Так откровенно **КУПАЛА** еще не говорил. Таким языком он заговорил только теперь, чувствуя, очевидно, общий подъем национал-демократических настроений...»

Вось яно, пачалося... Інфармацыю ў «адпаведныя органы» пастаўлялі некаторыя знаёмыя і суразмоўцы Купалы.

* * *

1930 год. Пераломны і нават ракавы для Купалы.

15 мая ў газеце «Известия» А.В. Луначарскі ў артыкуле «Народны паэт Беларусі» адзначаў, што Я. Купала з'яўляецца бацькам новай беларускай паэзіі не толькі дзякуючы змесце сваёй творчасці, а і па ролі ў развіцці беларускай літаратурнай мовы і інтанацыйна-меладычнай структуры верша.

А 19 мая ў рэдакцыі ўсіх газет рэспублікі паступіла сакрэтна-тэрміновае аператыўнае заданне, дзе даваліся падрабязныя рэкамендацыі, як «наш друг правільна адзначыць 25-цігоддзе літаратурна-мастацкай дзейнасці Народнага паэта БССР Янкі Купалы». Бо «творчы шлях Янкі Купалы не быў простым, вытрыманым, пазбаўленым хістанняў...» Згодна з «аператыўным заданнем», усе артыкулы пра народнага паэта неабходна ўзгадняць...

У «Звяздзе» 25 мая 1930 года апублікаваны — узгоднены ў ЦК КП(б)Б! — артыкул Л. Бэндэ «Шлях паэта», дзе Купала абвяшчаўся «ідэолагам буржуазнага нацыянал-адраджэнства»...

І пайшло-паехала...

28 ліпеня 1930 года. З паказанняў ДПУ А. Смоліча:

«У Купалы была большая неприятность — его двух замужних сестер раскулачили и выслали в эшелоне вместе с детьми из Белоруссии. Он был этим чрезвычайно расстроен и целый вечер только об этом и говорил... В конце ужина, сильно захмелевши, Купала разрыдался, чем привел всех в смущение. Он упрекал всех белорусов, что никто не хочет помочь...»

Летам 1930 года Янку Купалу неаднаразова выклікалі на допыты ў ДПУ, дзе патрабавалі факты аб арганізацыі «Саюза вызвалення Беларусі», лідарам якой ён нібыта быў.

У лістападзе ён зноў даваў паказанні ў ДПУ... 20.11.1930 Купала піша ліст А. Чарвякову і робіць спробу самагубства (гл.: «Звязда», 26.06.2007).

На старонках «Звязды» 14 снежня 1930 года апублікаваны «Адкрыты ліст Янкі Купалы». Даследчыкі сцвярджаюць, што гэты ліст у рэдакцыю газеты «Звязда» напісаў ...усё той жа Л. Бэндэ: хворы Купала ў бальніцы фізічна не мог зрабіць гэта.

Я паспрабавала прааналізаваць стылістыку «Адкрытага ліста Я. Купалы» (том 8, с. 114—119 Поўнага збору твораў) — нават і блізка не адпавядае Купалавай! Мяркуйце самі:

«...У СССР, адзінай на ўсім свеце краіне пралетарскай дыктатуры, рабочы клас у цесным саюзе з бядняцка-серадняцкімі масамі сялянства пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі рэальна ажыццяўляе заветныя ідэалы найгеніяльнейшых настаўнікаў і правадыроў працоўнага люду — Маркса і Леніна.<...> буржуазія, як замежная, так і ўнутраная, не перабірае ніякімі метадамі і сродкамі барацьбы супроць СССР. Шкодніцтва, дывэрсія, шпіёнства, інтэрвенцыя — усё гэта пускаецца ў ход, каб толькі зруйнаваць тыя бастыёны сацыялізму, як індустрыялізацыя і калектывізацыя, абы толькі ўзарваць пяцігадовы план, які ажыццяўляецца нечуваным уздымам і захапленнем рабочага класа і бядняцка-серадняцкага сялянства пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі. Адгэтуль незвычайнае абвастрэнне класавай барацьбы, адгэтуль шалёнае супраціўленне капіталістычных элементаў усім пачынанням і мерапрыемствам Савецкай улады...».

Нібыта чытаеш адзін са шматлікіх дырэктыўна-цыркулярных дакументаў таго часу...

«Наверсе» вырашылі, што менавіта «Звязда» найбольш падыходзіць для публікацыі фальсіфікавання «адкрытага ліста»...

* * *

У 1934 годзе Янка Купала напісаў верш «Звяздзе», прысвечаны выхаду ў свет пяцітысячнага нумара газеты.

Пяць тысяч — не жарты вам —
Нумароў з запалам
«Звязда» наша слаўная
Ўжо надрукавала.

Пяць тысяч — не жарты вам —
Ды тут — на фарпосце,
Ад рукі варожае
Дзе йшчэ тлеюць косці.

Паэт напісаў верш 28 ліпеня, а на старонках газеты ён быў змешчаны ўжо 30 ліпеня. І пажаданне «Звяздзе» Янка Купала выказвае не толькі ад сябе асабіста, але і ад усіх чытачоў, ад усяго народа:

Скажам жа ёй шчырае
Наша пажаданне:
Каб жыла, квяцілася
Далей безустанне.

Прайшло больш як 70 гадоў, за гэты час столькі было перажыта, змянілася эпоха... «Звязда» рыхтуецца да свайго 90-гадовага юбілею, і сёння вы трымаеце ў руках ужо 25 990-ы нумар газеты!

* * *

Пасля смерці Янкі Купалы падпольная «Звязда», якая выдавалася на востраве Зыслаў на Любаншчыне, апублікавала верш «Беларускім партызанам» (27.02.1943), незакончаную баладу «Дзевяць асінавых колляў» пад назвай «Навала» (14.07.1943), вершы «Зноў будзем шчасце мець і волю» (06.10.1943), «Хлопчык і лётчык на вайне» (31.03.1943).

* * *

З 1925 года «Звязда» пачала змяшчаць частку матэрыялаў на беларускай мове, а з 1927-га выдаецца толькі на роднай мове.

І ў гэтым таксама вялікая заслуга народнага паэта Янкі Купалы.

Таццяна ПАДАЛЯК.

Янка Купала ў майстэрні скульптара Заіра Азгура, 1939 год.

Янка Купала і Якуб Колас, 1935 год.

КАВАЛЁЎ Міхаіл Васільевіч

5 ліпеня 2007 г. на 82-м годзе пайшоў з жыцця былы Старшыня Савета Міністраў БССР Кавалёў Міхаіл Васільевіч.

Кавалёў Міхаіл Васільевіч нарадзіўся 16 жніўня 1925 г. у вёсцы Дубровіца Клімавіцкага раёна Магілёўскай вобласці. Усё сваё працоўнае жыццё ён звязаў з роднай беларускай зямлёй. У гады Вялікай Айчыннай вайны ён ваяваў у складзе І і ІІ Беларускіх франтоў. У самы знамянальны для нашай краіны дзень — 3 ліпеня 1944 г. на брані танка М.В. Кавалёў быў у ліку першых, хто прарваўся ў г. Мінск, прынёсшы абпаленай вайной беларускай сталіцы вызваленне ад фашызму.

У пасляваенны час М.В. Кавалёў прайшоў паслядоўны працоўны шлях ад студэнта Ленінградскага ордэна Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга горнага інстытута да Старшыні Савета Міністраў БССР.

Міхаіл Васільевіч пачынаў свой працоўны шлях майстрам, потым працаваў прарабам, пасля — начальнікам участка сталічнага будтрэста № 1. У 1962—1966 гадах М.В. Кавалёў быў накіраваны на пасаду кіраўніка будтрэста № 3 г. Салігорска — адной з тых арганізацый, якая пачынала будаўніцтва гэтага горада і аб'яднання «Беларуськалій». За значны асабісты ўклад у развіццё гэтай галіны М.В. Кавалёў быў удастоены ганаровага звання «Заслужаны будаўнік БССР». Узначальваючы выканкам Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных у 1967—1977 гадах, Міхаіл Васільевіч актыўна вырашаў эканамічныя і сацыяльныя пытанні сталіцы, стаяў ля вытокаў стварэння мінскага метро.

За час працы Старшынёй Савета Міністраў БССР М.В. Кавалёў праявіў сябе як кіраўнік высокага дзяржаўнага ўзроўню, які змог згуртаваць вакол сябе прафесіяналаў і калектыў аднадумцаў, што садзейнічала стабільнай працы эканомікі нашай краіны і стварэнню станоўчага іміджу рэспублікі.

У ліку дзяржаўных узнагарод М.В. Кавалёва — ордэны Леніна, Кастрычніцкай Рэвалюцыі, Айчыннай вайны І ступені, два ордэны Працоўнага Чырвонага Сцяга, два — Чырвонай Зоркі, ордэн «Знак Пашаны» і многія іншыя. За час працоўнага жыцця ён неаднойчы выбіраўся народным дэпутатам СССР і БССР.

Лёс падарыў гэтаму чалавеку яркае, напоўненае добрымі справамі і павагай навакольных жыццё. На вялікі жаль, гэта светлае жыццё перарвалася і цяпер застанецца светлай памяццю ў нашых сэрцах.

Для калег і саратнікаў, для простых грамадзян рэспублікі Міхаіл Васільевіч назаўсёды застанецца чалавекам, для якога былі ўласцівыя прынцыповасць і прыстойнасць, добразычлівасць і сціпласць, працавітасць і высокі аўтарытэт.

Светлая памяць пра Кавалёва Міхаіла Васільевіча, пачуццё шчырай павагі да гэтага чалавека назаўсёды застануцца ў нашых сэрцах.

С.С. Сідорскі, Г.В. Навіцкі, У.М. Канаплёў, Г.М. Нявыглас, З.К. Ломаць, П.П. Пракаповіч, А.М. Кулічкоў, У.І. Сямашка, І.М. Бамбіза, В.П. Бура, А.У. Кабякоў, А.М. Косінец, А.М. Рубінаў, Л.В. Анфімаў, Н.У. Пяткевіч, А.А. Папкоў, М.Я. Паўлаў, М.У. Мясніковіч, У.М. Белахвостаў, В.І. Жарко, М.П. Зайчанка, М.П. Корбут, Л.С. Мальцаў, С.М. Мартынаў, У.М. Патупчык, А.І. Селязнёў, У.Г. Сасноўскі, В.Я. Кушнер, У.Г. Еўтух, А.М. Новікаў, В.В. Сыс, А.Б. Рымашэўскі.

Міністэрства эканомікі Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе ў сувязі са смерцю былога Першага намесніка Старшыні Дзяржплана БССР, Старшыні Савета Міністраў БССР КАВАЛЁВА Міхаіла Васільевіча і выказвае шчырае спачуванне яго родным і блізкім.

Калектыў адкрытага акцыянернага страхавога таварыства «БАГАЧ» выказвае глыбокае спачуванне генеральнаму дырэктару таварыства Бабарыку Пятру Андрэевічу ў сувязі з напаткаўшым яго горам — смерцю БАЦЬКІ.

ПА ВЫНІКАХ АНТЫКАРУПЦЫЙНАЙ ПРАВЕРКІ МІНТРАНСА ПРАКУРАТУРАЙ УЗБУДЖАНА КРЫМІНАЛЬНАЯ СПРАВА

Аб гэтым паведаміў журналістам начальнік аддзела па нагляду за выкананнем заканадаўства па барацьбе з карупцыяй і арганізаванай злачыннасцю Генпракуратуры Сяргей Аземша.

Паводле яго слоў, крымінальная справа ўзбуджана адносна былога работніка Мінтранса па артыкулах «службовы падлог» і «злоўжыванне службовымі паўнамоцтвамі» ў сувязі з парушэннямі пры ажыццяўленні марскіх перавозак. Супрацоўнік пракуратуры таксама дадаў, што ў перспектыве магчыма ўзбуджэнне яшчэ некалькіх крымінальных спраў па Мінтрансу.

Уладзімір ВАСІЛЬКОЎ, БЕЛТА.

Анталогія беларускай песні

МАЛІТВА

Апафеозам усёй вакальна-эстраднай дзейнасці Уладзіміра Мулявіна стала песня «Малітва». Магутна і велічна прагучала яна ў 1994 годзе на фестывалі «Славянскі базар», шматфарбна высвечваючы манументальныя рысы характару, паводзінаў, творчасці легендарнага спевака. На сцэне Віцебскага амфітэатра з гэтай песняй ён паўстаў нескароным песняром-волатам, будзіцелем народнага духу.

Уладзімір Мулявін разам з кампазітарам Алегам Молчанам грунтоўна працаваў над песняй. У аснову яе тэксту ляглі два вершы Янкі Купалы з аднолькавай назвай «Мая малітва», якія выяўляюць натуральнае патрыятычнае імкненне, накіраванае на росквіт роднага краю. У запеў увайшлі часткі верша, напісанага Янкам Купалам у 1906 годзе напярэдадні свайго дня нараджэння. Апошняя страфа другога верша, у якім трыццацігадовы паэт моліцца «небу, зямлі і прастору... за родны загон Беларусі» (у песні: «за родны народ Беларусі»), гучыць прыпевам, тым самым яднае ў непарыўнае адзінства ўсе пачуцці і думкі дзеля шчасця народа, яго прасвятлення і роўнасці. Пры паўторы пачатку песні спявак свядома ўводзіць русізм: замест «распетаю... душой» (гэта значыць чуллівай, дасканалай, вытанчанай) прамаўляе «распятаю... душой — раскрыжаванай, вострадчувальнай, незагойна балючай, што не толькі ўзмацняе эмацыянальны кантэкст твора, а і надае яму больш грамадскі, быццёвы сэнс...

Мулявінскую эстафету падхапіла маладое артыстычнае пакаленне. І сёлета «Малітву» Янкі Купалы і Алега Молчана на «Славянскім базары» перастварае Георгій Калдун (старэйшы брат Дзмітрыя Калдуна) — і яна маляўніча ўплятаецца ў вянок памяці і пашаны Песнярам-Патрыётам — Янку Купалу і Уладзіміру Мулявіну.

Міхась ШАВЫРКІН.

Я буду маліцца і сэрцам, і думамі,
Распетаю буду маліцца душой,
Каб чорныя долі з мяцеліцаў шумамі
Ўжо больш не шалелі над роднай зямлёй.

Прыпеў:
Малюся я небу, зямлі і прастору,
Магутнаму Богу — ўсясвету малюся,
Ва ўсякай прыгодзе, ва ўсякую пору
За родны народ Беларусі.

Я буду маліцца да яснага сонейка,
Няшчасных зімой саграваць сірацін,
Прыветна па збожных гуляючы гонейках,
Часцей заглядаці да цёмных хацін.

Прыпеў:
Я буду маліцца і сэрцам, і думамі,
Распятаю буду маліцца душой,
Каб чорныя долі з мяцеліцаў шумамі
Не вылі над роднай зямлёй, над табой.

Тэкст Я. Купалы **Музыка А. Молчана**
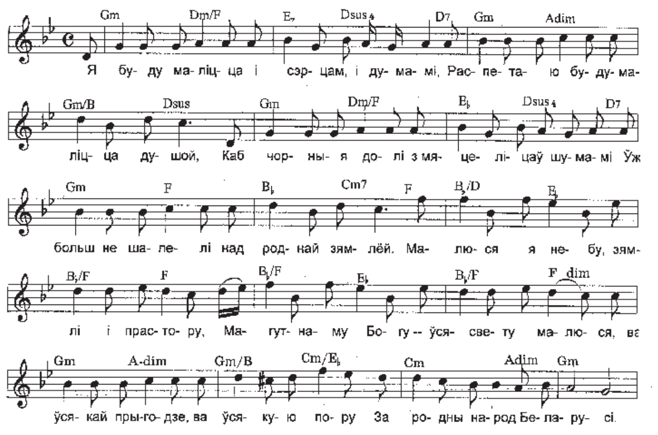
Трымайся свайго!

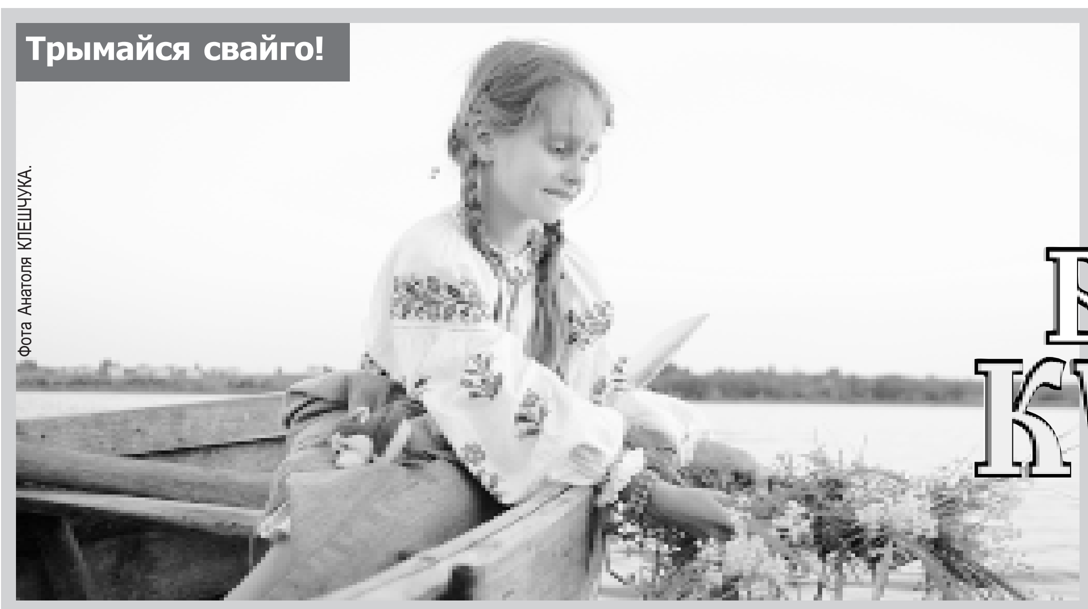

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

БЕЛАРУСКАЕ КУПАЛЛЕ

Магія лікаў не адно стагоддзе з'яўлялася асновай самых неверагодных гісторый, прычым у аднаго народа перавага аддавалася адным лікам, а недавер выказваўся іншым, а ў другіх народаў існавала свая нумаралогія, у якой акцэнты былі расстаўлены па-свойму. Падсвядома магія лікаў уплывае на нашы паводзіны і зараз. Узгадайце, як Заходняя Еўропа адрэагавала вялізнай колькасцю вяселляў, прымеркаваных да даты 20.05.2005 г. , затым да 20.06.2006 г. Нешта містычна заварожваючае прысутнічае і ў даце 7.07 2007. Дзень, у які беларусы ўжо не адно дзесяцігоддзе адзначаюць адно з найвялікшых святаў свайго традыцыйнага календара — Купалле. У структуры народнага календара свята гэта можна параўнаць з люстэркам, у якім адзін бок павернуты да святла і Сонца, а другі — сімвалізуе ноч і смерць. Штодзень яно вісела ў хаце , каб пацешыць жанчын-прыгажунь сваім хараством і велічнасцю, але як толькі ў хату прыходзіла бяда — нехта паміраў — яго тут жа пераварочвалі да сцяны. Жанчыны галасілі так, што «свету Божага не бачылі». Сімволіка Купалля тая ж.

Спрадвеку яно было прымеркавана да дня летняга сонцавароту, таму менавіта гэта прыроднакасмічная падзея і прадвызначыла характар шматлікіх рытуальнаабрадавых дзеянняў. У сваім руху па небасхіле Сонца дасягнула найвышэйшай кропкі, таму гэты дзень быў самым працяглым, а ноч самай кароткай. Значыць, наша дзённае свяціла аддало на гэты час наваколлю ўсю сваю моц, жыццесваральную энергію і адначасова, як гэта ні парадаксальна, паварочвала да сваёй чарговай «смерці». Вось гэты момант з'яўляецца ключавым у разуменні ўсёй філасофіі народнага свята. Калі прырода ўвабрала ў сябе ўвесь патэнцыял жыцця, то якраз у гэты час усе знахары і народныя лекары збіралі так званыя святаянскія зёлкі, каб потым на працягу года лячыць імі людзей. А яшчэ з гэтага дня пачыналі нарыхтоўку венікаў для лазні на ўвесь год. Да бярозавых і дубовых абавязкова дабаўлялі галінкі рабіны, чаромхі, парэчак і іншыя лекавыя травы і расліны.

З прыходам хрысціянства да часу летняга сонцавароту была прымеркавана дата нараджэння Івана Хрысціцеля — Івана Прадцечы, Прарока і Хрысціцеля Гасподняга. У народзе гэтага святога звалі Іван Купала (той, хто пахрысціў (пакупаў) Хрыста). З цягам часу гэтыя два святы ў свядомасці народа зліліся ў адно, якое было напоўнена шматлікімі абрадавымі дзеяннямі, песнямі, пра якое было створана шмат паданняў. Нездарма ў адной з песень пяецца: «Сёння Купалле, заўтра Ян».

Часцей за ўсё раніцай у гэты дзень ішлі ў лазню. Лічылася, той, хто на Купалле папарыцца, пазбавіцца ад усіх хвароб. Хворых людзей абавязкова клалі на крапіву-жыгучку і парылі зёлкамі.

Калі ў гэты дзень не было магчымасці папарыцца ў лазні, ішлі да крыніц. Пасля таго як кожны з дамачадцаў памые твар халоднай вадой, у крыніцу кідалі манету — «адкупляліся» ад хвароб.

Да гэтага дня ставіліся з асаблівай перасцярогай. З вуснаў у вусны перадавалася жорсткая забарона ў гэты дзень што-небудзь аддаваць, прадаваць, пазычаць. Вялікім грахом лічылася аддаць або вынесці з хаты агонь або хлеб — у будучым нястача адолее сям'ю.

Каб быў добры ўраджай, гаспадыня павінна была раніцай памыць дзяжу і ўсе кадушкі, якія былі ў хаце.

Калі ў гэты дзень было добрае надвор'е, пчаляры прыгаворвалі: «Як выйдзець рой перад Янам, будзе зямец панам». Гэта сведчыла пра тое, што ў жніўні будзе добры медазбор.

А зараз яшчэ раз узгадаем сімволіку люстэрка. Калі дзённае свяціла паварочвала да сваёй смерці, то адпаведна наваколлем пачыналі авалодваць сілы цемры і зла, яны радаваліся таму, што надыходзіў час іх паўгадавога панавання. У асяроддзі беларусаў лічылася, што якраз у гэту ноч ведзьмы збіраліся на свой шабаш на Лысай гары і размяркоўвалі паміж сабой няшчасці, якімі яны збіраліся «надзяліць» вясковую грамаду. Таму бліжэй да ночы гаспадыні павінны былі засцерагчы сваю гаспадарку, хатнюю жывёлу, усіх дамачадцаў, бо верылі, што ў купальскую ноч ведзьмы злятаюцца на свой сход — шабаш і могуць зачараваць любога, адабраць у каровы малако, згубіць пасевы і г.д. Таму **на парог хаты клалі крапіву-жыгучку, у дзвярах хлява прыстасоўвалі маладую асіну, якую высякалі ў лесе загадзя. Часцей за ўсё можна было бачыць, як у варотах мацавалі велікодную свечку, каб ніякі злыдзень не змог загаварыць сялянскую гаспадарку. Каровам на рогі чаплялі вянкі з лекавых раслін і галінак бярозы, абносілі чацвярговай соллю і запаленай грамнічнай свечкай.**

Своеасаблівым абярэгам ад нячыстай сілы лічылі і тое, што ў гэту ноч нельга спаць. А таму позна ноччу, збіраліся разам і палілі вогнішча да самага досвітку.

Да купальскага вогнішча ставіліся ўважліва. На працягу ўсяго дня хлопцы сцягвалі старыя рэчы, бочкі, калёсы, ламачча, састарэлы посуд на спецыяльна абранае месца — часцей за ўсё да вады (ракі або возера).

Распаліць купальскае вогнішча дазвалялася самым шануемым людзям або таму, хто ў мінулагоднюю купальскую ноч знайшоў папараць-кветку. Агонь павінен быць жывым, таму яго здабывалі шляхам высякання крэсівам або доўгага трэння сухіх асінавых або дубовых брускоў. Пры гэтым прыгаворвалі: «Сягоння ў нас Купалле, сам Бог агонь расклаў». Да купальскага вогнішча абавязкова неслі «Перунову стралу» — галінку дуба, у які калісьці трапіла маланка.

Людзі кідалі ў вогнішча старыя рэчы, адзенне памерлых або цяжка хворых людзей, салому з пасцеляў і загадвалі, хто пра што: «Зарадзі жыта»; «Зарадзі лён»; «Каб гадавалася гавяда», «Каб пазбавіцца хвароб». Жанчыны, у якіх не было дзетак, шапталі так: «Пладзіцеся, дзеткі».

Як толькі купальскае вогнішча разгаралася, пачыналіся гульні, карагоды, танцы і скокі, у якіх прымалі ўдзел і старыя, і маладыя.

Скокі праз вогнішча былі абавязковымі, бо праз гэта чалавек «ачышчаўся» на ўвесь год, пазбаўляліся хвароб, мог загадаць самае патаемнае жаданне, якое спраўдзіцца толькі пасля таго, як пераскочыш праз купальскае вогнішча. Калі надвор'е было дрэнным, доўгі час ішлі дажджы, купальскае вогнішча складвалі з крапівы, кустоў шыпшыны і іншага кустоўя з шыпамі і калючкамі.

Абавязковай умовай купальскага абраду было спальванне саламянага пудзіла, якое нагадвала жанчыну. Пудзіла падпальвалі і на спецыяльным плоце пускалі па вадзе. Затым пачыналі пускаць з пагоркаў прамасленыя падпаленыя колы, якія таксама траплялі ў ваду.

Дзяўчаты варажылі пра замужжа: пускалі па вадзе вяночкі. Калі вянок паплыў — чакай сватоў здалёк, калі прыстаў да берага — жаніх будзе тутэйшы, калі вянок патануў — жыццё дзяўчыны будзе недаўгавечным.

Самай незвычайнай летняй ноччу звязана легенда пра самую незвычайную кветку — папараць. Лічылася, той, хто яе знойдзе, стане празарліўцам, будзе разумець мову звяроў, жывёл, птушак, а таксама валодаць тайнамі скарбаў. Нехта з самых смелых і адчайных ў гэты час ішоў у лес, каб паспытаць шчасця — знайсці папараць-кветку. Але як толькі пачынала ўзыходзіць сонейка, усе зноў збіраліся каля вады, каб убачыць, як сонейка «купаецца». Казалі так: «Гэтую гульню можа ўбачыць як узнагароду толькі той, хто бавіў купальскую ноч без сну і хто будзе глядзець на сонца не міргаючы». **І толькі пасля таго, як сонейка ўзышло, людзі ішлі купацца самі. Верылі, што вада становіцца чарадзейнай, змывае грахі, пазбаўляе хвароб, робіць чалавека дужым.**

Закончылася Купалле. Пачыналася раніца наступнага дня — святкавання дня Івана Купалы. Следам за народным святам Купалле назаўтра святкуюць адно з вялікіх хрысціянскіх падзей — Раство Іаана Хрысціцеля, а ў народзе — Івана Купалу (таго, хто калісьці пахрысціў Ісуса Хрыста). Як бачым, свята Купалле і Іван Купала — гэта зусім не адное і тое ж.

Гэты святочны дзень пачынаўся малітвай у гонар Іаана Прадцечы. А потым, у памяць аб хрышчэнні Ісуса Хрыста ў рацэ Іардань, славяне ішлі да ракі або возера, каб таксама акунуцца ў святую ваду, асвечаную Сонцам і святым днём нараджэння Іаана Прадцечы і Хрысціцеля. Потым зноў жа вадзілі карагоды, спявалі, гулялі, абавязкова накрывалі агульны стол з абетнай або мірской кашай.

На Гомельшчыне існаваў звычай у Іванаў дзень абкаціць хату і ўсе пабудовы колам, потым замацаваць яго на высокай жардзіне і так пакінуць да наступнага года. Так гаспадар зберагаў сваю гаспадарку «ад каршака, непрыемных людзей, ад звяроў...»

Лічылася, што на Яна нельга нічога прыносіць у хату — ні зерня, ні сена, нават ягад з лесу, інакш маланка ўсё папаліць.

Да Іванава дня жанчынам забаранялася есці ягады. Інакш, у той, якая не ўтрымалася, будуць паміраць дзеці.

Верылі, калі ў гэты дзень пралезці праз 12 агародаў, любое жаданне абавязкова спраўдзіцца.

Купалле і Іван Купала з'яўляюцца вяршыняй летніх святаў, пачаткам якіх былі Зялёныя святы і Тройца. Заканчэнне будзе прыпадаць на Пятроў дзень.

Аксана КАТОВІЧ.
Янка КРУК.

Учреждение образования «Сморгонская государственная школа-интернат для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей» объявляет тендер на проведение капитального ремонта кровли спальных и учебных корпусов школы-интерната в г. Сморгони. Тендерные предложения принимаются в течение 5 дней после опубликования по тел. 8-01592-2-17-95.

КАЛЫСКА ТАЛЕНТУ

120-годдзе Марка Шагала адзначала 6 ліпеня ўся сусветная супольнасць.

«Кожны мастак недзе нарадзіўся, і нават калі пазней ён трапляе пад уплыў новага асяроддзя, пэўная сутнасць, пэўны водар яго роднага краю заўжды будзе прысутнічаць у ягонае працы,» — так сцвярджаў Марк Шагал. І ён пранёс вобраз роднага Віцебска праз усё сваё жыццё, песціў яго не толькі ва ўспамінах, але і ў творах.

А ў дзень яго нараджэння ў музеі мастака ў Віцебску 7 ліпеня праходзіць дзень адчыненых дзвярэй. Паказаць ёсць што: сёння каля 300 графічных твораў Шагала захоўваецца ў фондах Віцебскага музея, у якога ўжо нават ёсць свая гісторыя — пра яе распавядае асобная экспазіцыя. Таму прыйсці ў музей — гэта ўсё адно што адчыніць дзверы ў свет Шагала, дзе натхнёны скрыпач можа ўзняцца над горадам; вузенькая віцебская вуліца — рассунуцца да памераў цэлага сусвету, прыняўшы ўсіх, хто завітае сюды ў госц; а маладая закаханая пара будзе лучыцца шчасцем, напаўняючы паветра ціхім шэптам ласкавых слоў, якія нібыта з той пары ўсё яшчэ лунаюць над дахамі горада... Трэба прыслухацца — тэатралізаванае свята «У гасцях у Марка і Бэлы» ладзіцца для таго, каб увечары на Пакроўскай вуліцы аднавіць дух старога горада. І тады «Калекцыя ўсмешак» ад расійскіх клоунаў расквеціць мітуслівую сучаснасць, даўшы ўсім зразумець адразу і назаўсёды: гэта той самы горад, у якім Марк зразумеў, што будзе маляваць і дзе ён сустрэў сваё каханне.

...Калі табе 20, то хочацца скарыць увесь свет. Напэўна, гэтую няўрымслівасць Марка мог заўважыць яшчэ яго першы віцебскі настаўнік Іегуда Пэн, які навучыў, як распараджацца пэндзлем і фарбамі. Марк можа яшчэ тады зразумеў: каб тварыць, трэба ўвесь час рухацца. І неўзабаве рушыў у Санкт-Пецярбург, дзе яго навучылі быць вольным і адчуваць новыя павевы як у жыцці, так і ў мастацтве. Але вецер з боку радзімы нашэптваў, што менавіта там яго чакае новая сустрэча, якая надоўга вызначыць яго лёс, —.з Бэлай Розенфельд. Потым былі гады ў Парыжы. Ён пачынаў скараць Еўропу, калі пачалася Першая сусветная вайна. Але менавіта тое вяртанне ў Віцебск злучыла яго з Бэлай. У ліпені 1915-га маладыя адгулялі вяселле. Потым былі яшчэ пяць гадоў віцебскага жыцця — нараджэнне дачкі Іды, кіраўніцтва мастацкай вучэльняй і ўвогуле справамі мастацтва Віцебскай вобласці з падачы Луначарскага. Пяць гадоў, напэўна, не самых горшых.

Канешне, для таго, каб скарыць свет, трэба было ехаць далей — у Маскву, затым Берлін, Парыж. І ствараць, выстаўляцца, шмат вандраваць і ўражанні пераносіць у творы. Перад вайной Марк Шагал звярнуўся з просьбай аб французскім грамадзянстве. Але з той жа Францыі яго сям'я вымушаная была бегчы ў Амерыку, ратуючыся ад нацыстаў. Бэла ўсяго гэтага не вытрымала. Яна нечакана захварэла і памерла. Пайшла ў лепшы свет. Можа такі самы, які быў выдуманы Шагалам (ці адчуты ім?), дзе лунаюць анёлы з добрымі тварамі і дзе гучыць цудоўная музыка, знаёмая яму з дзяцінства, з радзімы.

А ён працягваў шукаць сваё месца на Зямлі, дзе і жыць, і ствараць было б прыемна. Вярнуўся зноў у Еўропу. Яшчэ двойчы шукаў шчасця з іншымі жанчынамі. Амерыканка Вірджынія Макнэйл нарадзіла яму сына. З Валянцінай Бродскай Марк Шагал пражыў да самай смерці. З ёй прычакаў таго часу, калі яго запрасілі на выставу ў СССР — сама Кацярына Фурцава, міністр культуры, прапанавала. «Траццякоўка» арганізавала выставу ўжо сусветнавядомага мастака Марка Шагала — у пашану. Ён выкарыстаў паездку яшчэ для таго, каб сустрэцца з сёстрамі ў Ленінградзе — трыццаць гадоў прайшло, як ён пакінуў тую краіну, твар якой яшчэ не паспеў на той час разгледзець. Але ж пакінуў на шчасце і на славу.

Шагал не заехаў тады ў свой Віцебск. Не прыехаў, хоць пэўна ж, думаў пра яго. Беражліва захоўваў яго вобраз у сэрцы, услаўляў беларускі гарадок на ўвесь свет сваімі творамі. Не заехаў... Можа, не хацеў той вобраз назаўсёды страціць, сутыкнуўшыся з зусім іншым жыццём? Таму што ёсць мясціны памяці, якія важныя тым, што яны былі, што здолелі абудзіць талент.

Талент Шагала імкнуцца сёння спасцігнуць мастацтвазнаўцы ўсяго свету. Вучоныя прыязджаюць у Віцебск на «Шагалаўскія чытанні», наведваюць дзедаву радзіму ўнукі і праўнукі Шагала. І хто сказаў, што ад радзімы можна адарвацца назаўжды? Да яе заўсёды можна вяртацца — праз нашчадкаў і творчую спадчыну.

Ларыса ЦІМОШЫК.

СКАНВОРД

Склаў Яўген ЛЯХАЎ.

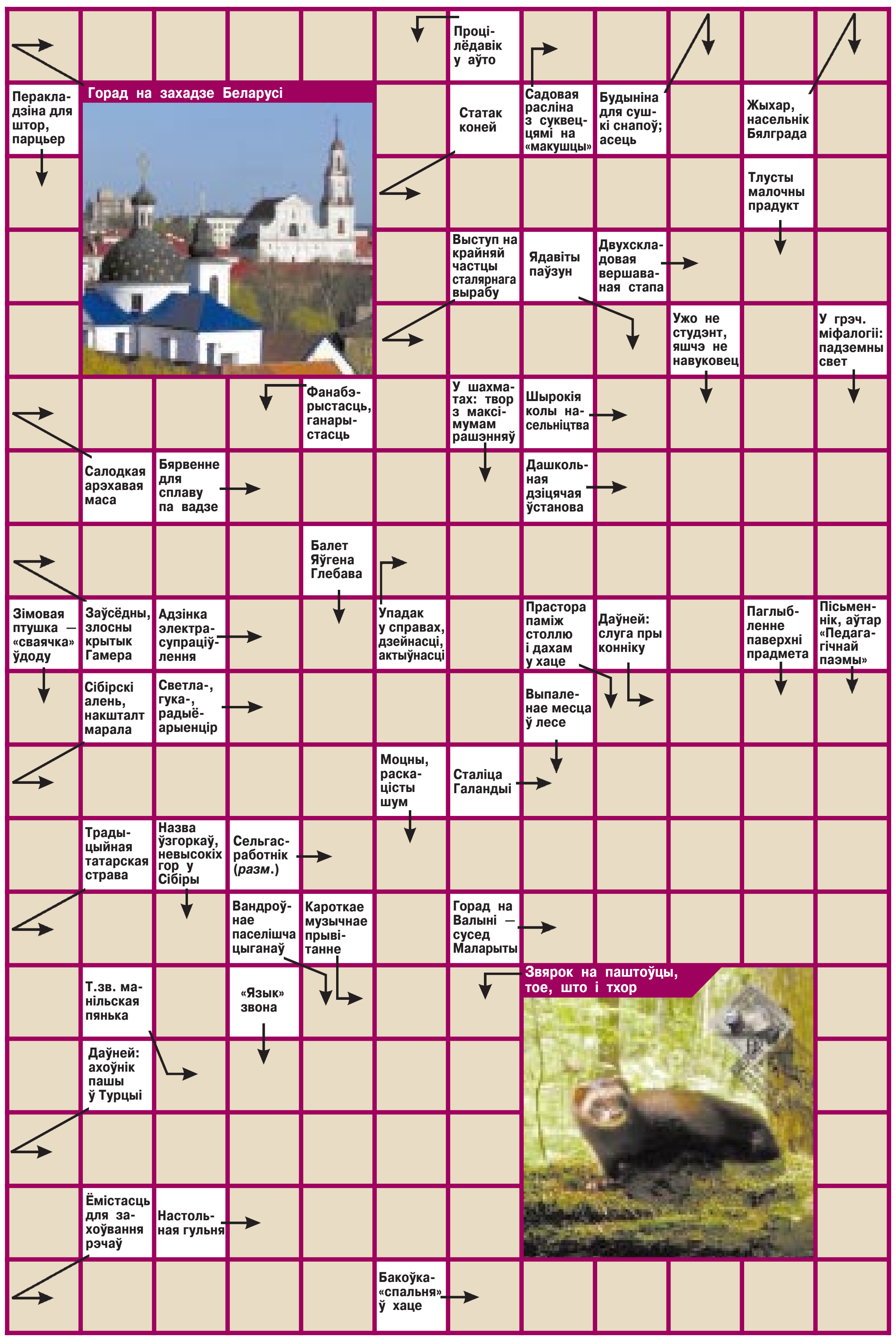

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

СКАНВОРД (27 чэрвеня). Па гарызанталі: Сланечнік. Румба. Бал. Апал. Барана. Кіт. Пост. Саван. Мока. Абора. Рэстаран. Трон. Карак. «Ака». Бра. Кукуруза. Твар. Меса. Тэраса. Тампак. Адам. Скок. Кана. Аркада. «Атас». Агата. Гарох. Горн. Удаў. Агурок.

Па вертыкалі: Пяро. Ракетка. Крокус. Ліпа. Накатка. Бэра. Рамка. Сумгаіт. Пасаг. Збан. Гага. Абабак. Труба. Камароў. Аніс. Тор. Плата. Скаўт. Арахна. Вата. Хабар. Трак. «Нора». Вада. Рак. Асад. Баклажан. Краматорск.

БЕЛАРУСБАНК 1922-2007 85 ЛЕТ

УТВЕРЖДЕНО
Протокол заседания Правления
АСБ «Беларусбанк»
29.06.2007 № 62.2

УСЛОВИЯ

договора срочного банковского вклада в белорусских рублях «Удобный плюс»

1. Вкладополучатель обязуется:
1.1. обеспечить сохранность вклада, своевременность исполнения своих обязательств по Договору срочного банковского вклада в белорусских рублях «Удобный плюс» (далее – Договор) и банковскую тайну Вкладчика;
1.2. возвратить вклад или его часть в структурном подразделении Вкладополучателя, в котором ведется вкладной счет по Договору, или в ином месте, определяемом Вкладополучателем:
1.2.1. по первому требованию Вкладчика:
в день наступления срока возврата вклада при условии неначисления дохода в размере процентной ставки вклада до востребования в белорусских рублях для физических лиц;
в случае, предусмотренном п. 1.4. настоящих Условий;
1.2.2. в течение пяти дней со дня предъявления соответствующего требования Вкладчиком (за исключением случая, предусмотренного п. 1.4. настоящих Условий) — при истребовании вклада или его части:
до дня наступления срока возврата вклада;
в период, в котором доход по вкладу начисляется по процентной ставке вклада до востребования в белорусских рублях для физических лиц.
1.3. по требованию Вкладчика оказывать услуги по вкладу, установленные Вкладополучателем;
1.4. по требованию Вкладчика уплатить штраф в размере одной базовой величины, определенной в соответствии с законодательством Республики Беларусь на день выплаты штрафа, и/или возвратить вклад; и/или выплатить доход без установленного Договором перерасчета по пониженной процентной ставке в случаях:
неисполнения обязательств Вкладополучателя по возврату вклада, выплате дохода;
при досрочном расторжении Договора по требованию Вкладчика вследствие ненадлежащего исполнения или неисполнения Вкладополучателем своих обязательств по Договору.
2. Вкладчик обязуется:
2.1. оплачивать услуги, оказываемые Вкладополучателем согласно п. 1.3. настоящих Условий, в размере, определенном Вкладополучателем в момент оказания соответствующей услуги.
3. Вкладополучатель имеет право:
3.1. не оказывать Вкладчику услугу по вкладу до момента ее оплаты.
4. Вкладчик имеет право:
4.1. в любой момент расторгнуть Договор срочного банковского вклада по основаниям, предусмотренным законодательством Республики Беларусь, в том числе в случае неисполнения или ненадлежащего исполнения Вкладополучателем своих обязательств по настоящему Договору.
5. Порядок совершения операций по вкладу.
5.1. При начислении процентов количество дней в году принимается точное (365 или 366 в високосном году). Проценты по вкладу начисляются за каждый календарный день исходя из фактического остатка суммы вклада.
Проценты по вкладу выплачиваются путем присоединения к остатку вклада:
в день наступления срока возврата вклада при условии неначисления дохода в размере процентной ставки вклада до востребования в белорусских рублях для физических лиц;
в день закрытия вкладного счета;
в иных случаях, предусмотренных Договором.
5.2. При заключении Договора РУП «Белпочта» от имени Вкладополучателя срок вклада исчисляется, начисление процентов осуществляется со дня передачи физическим лицом наличных денежных средств РУП «Белпочта». С момента передачи физическим лицом наличных денежных средств РУП «Белпочта» все обязательства перед Вкладчиком, вытекающие из Договора банковского вклада, несет Вкладополучатель.
6. Прочие условия.
6.1. Если день наступления срока возврата вклада приходится на нерабочий день, предусмотренное Договором перечисление вклада на Условия вклада «Юбиляр», производится в ближайший следующий за ним рабочий день. Доход за нерабочие дни со дня наступления даты возврата вклада до дня его перечисления начисляется по процентной ставке, действовавшей на день, предшествующий дню наступления срока возврата вклада.
6.2. Вкладополучатель несет ответственность, установленную законодательством Республики Беларусь, за привлечение вкладов (депозитов) без лицензии либо в период отзыва лицензии.

http://www.belarus-bank.by

Лицензия на осуществление банковской деятельности №1 от 27.10.2006 г., выданная Национальным банком Республики Беларусь.

Сёння

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	4.47	21.41	16.54
Віцебск —	4.28	21.39	17.11
Магілёў —	4.37	21.32	16.55
Гомель —	4.43	21.19	16.36
Гродна —	5.04	21.55	16.51
Брэст —	5.14	21.47	16.33

Месяц

Апошняя квадра. Месяц у сузор'і Авена.

Імяніны

Пр. НАРАДЖЭННЕ ІААНА ПРАДЦЕЧЫ, Антона, Івана, Якава; К. Кіры, Бенядзікта, Кірылы, Мяфодзія

По звестках Нацыянальнага навукова-даследчага цэнтра маніторынгу азонасферы БДУ

Прагнозныя значэнні УФ-індэкса для г. Мінска і Мінскай вобласці

	7 ліпеня	8 ліпеня	9 ліпеня
Для бязвоблачнага неба	UV INDEX 6,5	UV INDEX 6,5	UV INDEX 6,5
З улікам прагназуемай воблачнасці	UV INDEX 3,3	UV INDEX 3,2	UV INDEX 3,9

Экстрэмальны ...... 11+
Вельмі высокі .... 8—10
Высокі .... 6—7
Умераны .... 3—5
Нізкі .... 1—2

З 11 да 15 гадзін дня час бяспечнага знаходжання на сонцы для людзей з адчувальным тыпам скуры:
07.07 — 15 хвілін,
08.07 — 15 хвілін,
09.07 — 15 хвілін.

Надвор'е на заўтра

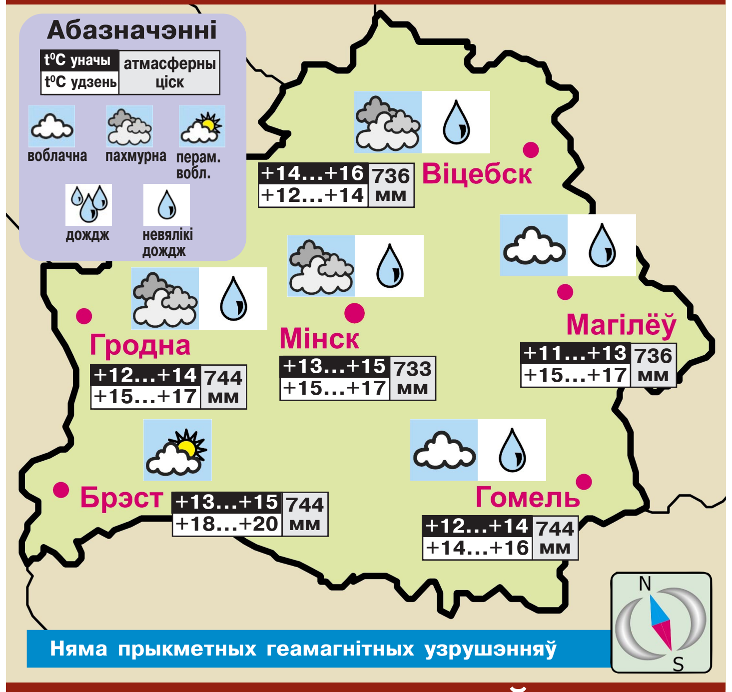

...у суседзяў

Горад	Тэмпература	Ападкі
ВАРШАВА	+18 — +20 °C	Без ападкаў
ВІЛЬНЮС	+12 — +14 °C	
КІЕЎ	+20 — +22 °C	Без ападкаў
МАСКВА	+14 — +16 °C	
РЫГА	+16 — +18 °C	
С-ПЕЦЯРБУРГ	+18 — +20 °C	Без ападкаў

Дзве даты — 7 ліпеня

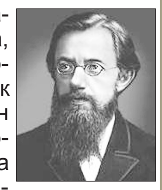

1892 год — не стала Івана Дзяменцьевіча Чэрскага, вядомага геолага, палеантолага, географа, ураджэнца Віцебшчыны. Удзельнік паўстання 1863—1864 гадоў. Географы ўсіх краін свету, чытаючы лекцыі аб Усходняй Сібіры, сцвярджаюць: у Байкале бярэ пачатак толькі адна рака — Ангара, упадаюць жа ў возера 333 малыя і вялікія рэкі. Але мала каму вядома, што гэты падлік зрабіў наш зямляк.

1921 год — пачатак НЭПа ў Савецкай Расіі: дазволена ствараць прыватныя прадпрыемствы з колькасцю працуючых да 20 чалавек.

Цытата дня:

«Мастацтву заўсёды пагражалі дзве пачвары: мастак, які не з'яўляецца майстрам, і майстар, які не з'яўляецца мастаком».

Анатоль Франс (1844—1924), французскі пісьменнік.

БАБРЫ РАСПЛАДЗІЛІСЯ

У Веткаўскім раёне спецыялісты налічылі іх каля двухсот, што вышэй нормы.

Ды і гэта яшчэ нічога, калі б яны не прыносілі шкоду чалавеку. Маецца на ўвазе, што звяркі псуюць меліярацыйную сістэму, знішчаюць дрэвы і г.д. Таму было прынята рашэнне аб адлове іх часткі гэтай восенню. Адпаведныя інстанцыі ўжо далі дазвол на адлоў дзевяці баброў. Магчыма, названая лічба будзе падкарэктавана.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

УСМІХНЁМСЯ!

— Наташка, любая! Нарадзіла? Колькі?
— Трое!
— Мае ёсць?

☺

— Што гэта ў цябе за татуіроўка ззаду — 00-99 АВ?
— Гэта не татуіроўка, гэта жонка на газ націснула, калі я гараж адчыняў.

☺

Аднойчы Пятроў адважыўся з'есці ў буфеце катлету. Не пашанцавала яму, і яшчэ два дні ад яе не шанцавала...

Інфарм-укол

УЖЫВАЙЦЕ ВІТАМІНЫ — ЛЯЧЫЦЦА ДАРАЖЭЙ

Каля 40 працэнтаў расіян рэгулярна прымаюць вітаміны. У Фінляндыі, напрыклад, гэта робяць 74 працэнты насельніцтва.

Усяго 32 працэнты расіян выказалі сваю занепакоенасць сваім здароўем. Значна большую колькасць жыхароў Расіі хвалюе кошт медыцынскіх паслуг — гэта галоўная праблема для 56 працэнтаў удзельнікаў апытання. У Беларусі падобнага апытання не праводзілася. Аднак на падставе чужых даследаванняў мы можам паразважаць на тэму, што лепей ва ўсіх сэнсах, уключаючы матэрыяльны, — займацца прафілактыкай захворванняў, у тым ліку своечасова ўжываць тыя ж вітамінныя комплексы, або плаціць за дыягностыку і лячэнне.

МАСАЖ ДЛЯ ПРЫЛІВУ СІЛ

Не абавязкова злоўжываць кафеінам, каб адчуць сябе бадзёрым. Дастаткова зрабіць просты масаж.

Спатрэбіцца ўсяго некалькі хвілін, каб адчуць прыліў сіл. На працягу трох хвілін рабіце лёгкі масаж трох кропак, дакладней, участкаў цела. Памасіруйце спачатку ўчастак на руцэ — паміж вялікім і ўказальным пальцамі, пасля на ступні — яміну паміж пяткай і падушачкамі пальцаў і, нарэшце, дзвюма рукамі масажыруйце «тэрыторыю» галавы за вушамі.

ЦМОК!

Прыемная традыцыя

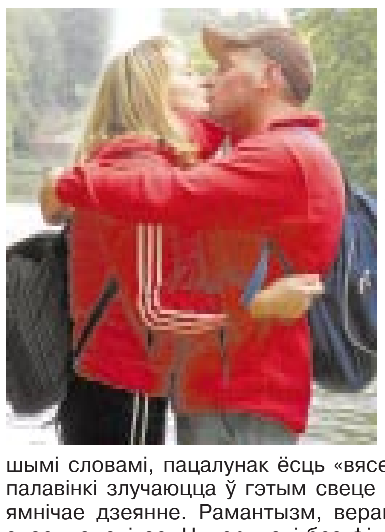

Звычайны чалавек цалуецца на працягу жыцця каля 27 тысяч разоў. Можна сабе ўявіць, колькі ж мільярдаў бактэрый мы ў цэлым атрымліваем адначасова з задавальненнем. З другога боку, колькі атрымаў, ад такой жа колькасці і пазбавіўся... Учора свет сустрэў Міжнародны дзень пацалункаў. Гэта свята больш за 20 гадоў таму прыдумалі брытанцы. А падтрымала незвычайную ініцыятыву Арганізацыя Аб'яднаных Нацый, якая і надала падзеі міжнацыянальны статус.

На жаль, дакладна не вядома, хто і пры якіх абставінах «прыдумаў» пацалунак. Існуе шмат тэорый і легенд, паводле адной з якіх, пацалунак — падмурак духоўных стасункаў, паколькі старажытныя людзі верылі, што душа здольная вандраваць праз дыханне. Іншымі словамі, пацалунак ёсць «вяселле душ». Яшчэ Платон меркаваў, што дзве палавінкі злучаюцца ў гэтым свеце менавіта праз такое рамантычнае, нават таямнічае дзеянне. Рамантызм, верагодна, яшчэ захаваўся, а вось таямнічасць, здаецца, знікае. Цяпер, калі без фіксацыі пацалункаў не абыходзіцца ні рэклама, ні кіно, ні тэлебачанне, ні, скажам, звычайныя дзяўчынкі-сяброўкі, якія ўзялі моду цалавацца публічна падчас сустрэчы ў людных месцах, таямнічасць прапала. Мы сталі заложнікамі стэрэатыпу і цалуемся часам нават без усякіх узнёслых пачуццяў.

На думку псіхолагаў, пацалункі ўсё-такі — рэч карысная для нашай псіхікі. У момант гэтага дзеяння арганізм выпрацоўвае эндарфіны — рэчывы, якія абараняюць нас ад шкоднага ўплыву стрэсаў, дораць радасць. А яшчэ падчас пацалунку задзейнічаюцца 34 мышцы твару і спальваецца 26 калорый.

Да ліку асобаў, чые пацалункі ведае свет, адносяцца, напрыклад, італьянскі палюбоўнік XVII стагоддзя Казанова, герой-палюбоўнік Джэймс Бонд, галівудская кінадзіва Мэрылін Манро і, канешне, Іуда, які прадаў Ісуса пасля таго, як пацалаваў яго. Сапраўды, пацалунак здольны не толькі злучаць, але і раз'ядноўваць.

Адзін амерыканец з Мінесоты за 8 гадзін пацалаваў 8001 чалавека падчас фестывалю, які праходзіў у яго Штаце ў 1990 годзе. Кожнага новага чалавека яму давялося цалаваць кожныя 3,6 секунды. Першы пацалунак на экране з'явіўся ў 1896 годзе ў 30-секундным роліку Томаса Эдзісана пад назвай «Пацалунак». Самым насычаным пацалункамі фільмам лічыцца «Дон Жуан» (1926 г., кампанія «Уорнер Бразэрс») — у ім зафіксаваны 191 пацалунак. Самы працяглы пацалунак у гісторыі кіно — 185 секунд — выканалі Рэджыс Тумі і Джэйн Ваймен у фільме «Ты зараз у арміі» (1940 г.). А самым масавым народным пацалункам застаецца пакуль пацалунак 6,5 тысячы пар у Будапешце. Хто перашкаджае беларусам пабіць гэты рэкорд?

Хто сказаў, што дзень пацалункаў можа быць толькі раз у год? Давайце цалавацца. Хоць бы і публічна. Пацалункі, як было заўважана вышэй, страцілі сваю таямнічасць... Праўда, рамантызм яшчэ застаўся. Таму цалавацца, канешне, можна і трэба, але не з усімі і кожным.

Святлана БАРЫСЕНКА.

777

Апафеоз шчасця, альбо Дзень як дзень?

Сёння самы шчаслівы дзень (ва ўсякім выпадку многія менавіта так лічаць). Тысячы пар ва ўсім свеце абралі менавіта дату 07.07.07, каб зарэгістраваць шлюб. Сапраўды, лічба 7 мела сакраментальнае значэнне і для многіх народаў, яна была і застаецца матэматычным увасабленнем шчасця, удачы, цуду.

У адрозненне ад абывацеляў, спецыялісты (нумаролагі і астролагі) не бачаць у даце 07.07.07 выключнага напаўнення. Калі скласці ўсе лічбы даты бягучага дня, атрымаецца 5 (07+07+2007=5), якая ў нумаралогіі азначае змены.

Астролагі раюць не распачынаць сёння ніякіх новых спраў, а прысвяціць увесь час завяршэнню старых праектаў. Будзьце гатовымі да таго, што ў вас можа абвастрыцца жаданне знайсці абароненасць і стабільнасць.

Дзень 7 ліпеня знаходзіцца пад уплывам Сатурна (планеты халоднай і скваўпнай), таму шлюбы, заключаныя сёння, на думку астролагаў, будуць грунтавацца не на пачуццях, а на дакладным разліку. Куды больш удалым для жадаючых абмяняцца заручальнымі пярсцёнкамі будзе год наступны, а менавіта 08.08.08. Аднак перад тым, як запланаваць вяселле, для прыхільнікаў нумаралогіі мы прапануем высветліць Лічбу Сумяшчальнасці — сваю і партнёра (гэта дапаможа ў стварэнні гарманічнай сям'і).

Лічбы Сумяшчальнасці ўмоўна падзяляюць на тры групы:

Першая (1,5,7)

Да яе адносяцца людзі, якія нарадзіліся **1, 5, 7, 10, 14, 16, 19, 23, 25 і 28** чысла любога месяца. Яны вельмі падобныя па накірунку думак, вылучаюцца ярка выражанай індывідуальнасцю і арыгінальным падыходам да любога пытання.

Другая група (2,4,8)

Сюды ўваходзяць тыя, хто нарадзіўся **2, 4, 8, 11, 13, 17, 20, 22, 26, 29 ці 31** чысла любога месяца. Такія людзі вельмі блізкія па тэмпераменту і ўспрымаюць жыццё з практычнага боку. Іх характарызуе дзелавы падыход да любой жыццёвай сітуацыі. Часам яны бываюць залежнымі ад іншых, ім вельмі неабходны надзейныя, стабільныя партнёрскія адносіны. Такія асобы імкнуцца пазбягаць адзіноты.

У трэцюю групу залічаны людзі, народжаныя **3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27 ці 30** чысла. Сярод іх шмат рамантыкаў, гэта творчыя і ўзнёслыя асобы. Яны часта ідэалізуюць сваіх партнёраў і адначасова прад'яўляюць да іх завышаныя патрабаванні. Такія людзі вылучаюцца вернасцю сваім ідэалам да апошніх дзён жыцця.

Іна АРЭХАВА.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ВАРТА ПРЫСЛУХАЦЦА

Летняя ежа без шкоды для здароўя

У спякотнае надвор'е рэзка ўзрастае колькасць харчовых атручэнняў і кішэчных інфекцый, таму неабходна быць уважлівымі да таго, дзе вы захоўваеце прадукты і што ясце.

Праблемы з кішэчнікам ці страўнікам могуць сапсаваць водпуск, выхадны, парушыць многія планы. Чаму падобныя непрыемнасці часцей адбываюцца летам? Зразумела, у першую чаргу гэта звязана з надвор'ем. У спякоту мікробы адчуваюць сябе цудоўна і хутка размнажаюцца. Каб не ўзнікла праблем са страваваннем, неабходна прытрымлівацца элементарных правілаў гігіены. Аб гэтым — сённяшняя размова.

ЧАМУ АДБЫВАЮЦЦА АТРУЧЭННІ? Большасць кішэчных інфекцый часцей за ўсё трапляюць у арганізм праз брудныя рукі ці з дрэнна вымытымі агароднінай, садавінай, зяленівам, з сырой вадой. Іншы раз і гатовыя стравы, якія захоўваліся няправільна (цалкам відавочна, што ў спёку самае бяспечнае месца для іх у халадзільніку), становяцца віноўнікамі цяжкіх атручэнняў.

ЯКІЯ ПРАДУКТЫ ЧАСЦЕЙ ЗА ЎСЁ СТАНОВЯЦЦА ПРЫЧЫНАЙ ХВАРОБЫ? Паколькі мікробы жывуць у глебе, адпаведна любая нямытая агародніна (садавіна) здольная справакаваць атручэнне. Вядома і любоў мікробаў да малочных прадуктаў, вараных каўбас, салатаў, адваранай курыцы і страў з рыбы, летам яны хутка псуюцца. Іх трэба есці свежымі, захоўваць у халадзільніку не больш чым 24 гадзіны. Пры самым нязначным падазрэнні на недабраякаснасць ежы выкідвайце яе без шкадавання.

ЯК ПАЗБЕГНУЦЬ КІШЭЧНЫХ ІНФЕКЦЫЙ? Часцей мыйце рукі з мылам, асабліва перад ядой, а забруджаную агародніну і садавіну апрацоўвайце шчоткай. Нічога не спрабуйце на рынку самі і не давайце дзецям. Сачыце за свежасцю малочных прадуктаў, каўбас, бужаніны, іншых вырабаў з варанага мяса, птушкі, рыбы. У спякоту не заказвайце ў кафэ ці рэстаране салаты з маянэзам. Не піце сырую ваду. Не варта ў водпуску імкнуцца перакаштаваць усе экзатычныя стравы. Ды і на ўласным агародзе не захапляйцеся агароднінай прама з градкі. Старанна мыйце яе. Свой агарод — не гарантыя ад мікробаў.

ЦІ МОЖНА НАБЫВАЦЬ ЧУЖЫЯ ХАТНІЯ КАНСЕРВЫ? Лепш гэтага не рабіць. Прычына — бутулізм. Палачцы бутулізму не перашкаджае ні воцат, ні адсутнасць кіслароду. Таму, калі вы не ведаеце, з чаго і як былі прыгатаваныя кансервы, лепш не рызыкаваць.

Якія прадукты ўзяць у падарожжа?

Браць ці не браць	Малочныя прадукты	Мясная прадукцыя	Птушка, рыба	Прысмакі
Нельга	Свежае малако Кефір Тварог Смятана Маянэз	Катлеты Адваранае мяса Мясныя салаты Вараная каўбаса	Смажаная і адвараная Курыны рулет	Любыя вырабы з крэмам Здоба з начынкай Некансерваваныя кампоты Варэнне
Можна	Кансерваванае малако і вяршкі Згушчанае малако	Сухая сыравэнджаная каўбаса Тушонка	Кансервы з рыбы і птушкі Добра праўленая і падсоленая рыба	Сухое пячэнне, сушкі, сухары Сухафрукты Мармелад

-2427-

ДА ВАШАГА СТАЛА

Закуска «Апетытная»

Некалькі памідораў сярэдняга памеру, 1 баклажан, 1 галоўка рэпчатай цыбулі, 2—3 зубкі часнаку, маянэз на смак, 100 г сыру, крыху алею, зеляніна пятрушкі, соль, перац.

Памідоры старанна прамыйце пад струменем гарачай вады, вострым нажом асцярожна адрэжце вярхушку, дэсертнай лыжкай выдаліце насенне і частку мякаці, якую дробна пасячыце. Прыгатуйце начынку для памідораў. Аблупіце баклажан, вымачыце яго на працягу 30 хвілін у салёнай вадзе, адцісніце, парэжце невялікімі кубікамі і абсмажце на алеі да залацістага колеру, дадайце мякаць памідораў і дробна нарэзаную цыбулю. Часнок здрабніце, але не абсмажвайце. Усё старанна перамяшайце. Запраўце часткай маянэзу. Пасаліце і паперчыце на смак. Гатовай сумессю нафаршыруйце памідоры. На дробнай тарцы натрыце сыр. Старанна прамыйце зеляніну пятрушкі і дробна парэжце. Фаршыраваныя памідоры вылажыце на бляху, змазаную алеем, заліце маянэзам, пасыпце цёртым сырам, зелянінай пятрушкі, пастаўце ў добра разагрэтую духоўку і запякайце прыкладна 2—3 хвіліны.

Гэта апетытная закуска добрая яшчэ і тым, што яе можна падаваць як гарачай, так і халоднай.

РАПТАМ СПАТРЭБІЦЦА

Укусілі? Не бяда!

Яшчэ геніяльны А.С. Пушкін скардзіўся: «Ах лето красное! Любил бы я тебя, когда б не зной, да пыль, да комары, да мухи». У наш час стала значна прасцей абараняцца ад насякомых, якія лятаюць і балюча кусаюцца, аднак не заўсёды з сабою маецца цюбік з маззю ці флакончык са спрэем ад камароў, ды і не любая скура лёгка пераносіць хімічныя рэчывы, якія ўваходзяць у састаў рэпелентаў. Таму калі вас усё-такі ўкусілі, прыслухайцеся да нашых парад. Яны дапамогуць вам справіцца са свербам і запаленнем.

■ Каб паменшыць ацёчнасць і болевыя адчуванні пасля ўкусу пчалы, выцягніце спачатку джала, спаласніце ранку, сарвіце некалькі лісточкаў трыпутніку, памыйце іх, памніце як след, а яшчэ лепш — прыгатуйце з лісця кашку і палажыце на месца ўкусу. Замацуйце трыпутнік павязкай і пры неабходнасці паўтарыце працэдуру некалькі разоў. Можна таксама адціснуць сок, памачыць ім марлечку і прыкласці да балючага месца.

■ Добра знімае боль і не дае ранцы ад укусу загнаіцца кашка з цыбулі ці яе сок, прыкладзеныя на сурвэтцы з марлі. Рэпчатую цыбулю можна выкарыстаць не толькі пры ўкусах пчол, але і пры ўджаленні восамі і іншымі насякомымі.

■ Свежае лісце пятрушкі таксама добра дапамагае пры ўкусах пчол, а яшчэ пры гэтым карысна піць адвар з каранёў пятрушкі, што значна паскорыць пазбаўленне ад ацёчнасці, абязболіць і, самае галоўнае, паменшыць алергічную рэакцыю арганізма на яд. Вазьміце 2 ст. лыжкі здробненых каранёў, памясціце іх у тэрмас, заліце 0,5 л кіпеню, дайце настояцца 8—10 гадзін, затым працадзіце і піце па 1/4—1/3 шк. 3 разы на дзень за паўгадзіны да яды.

■ Пры ўкусах камарамі і мошкамі выкарыстоўвайце свежы сок, адціснуты з лісця мяты. Змазвайце гэтым сокам балючыя месцы, якія свярбяць, каб аказаць процізапаленчае і абязвольваючае дзеянне. Немалаважна і тое, што мятны сок аказвае лёгкае процісутаргавае дзеянне і таму можа дапамагчы папярэдзіць вострую рэакцыю на яго ад пчалы ці асы.

-2428-

ЗВЯЗДА
БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь
РЭГІСТРАЦЫЙНЫ НУМАР 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСКІ, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, Т. ПАДАЛЯК, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РАСОЛЬКА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВІДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, І. ШЧУЧЭНКА.
НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай – 287-19-19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287-18-64, падпіскі і распаўсюджвання — 287-18-51, юрыдычнага — 287-19-68, сакратарыята — 292-05-82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292-44-12; «Мясцовае самакіраванне» — 292-21-03, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20-37-98, Віцебску: 24-31-92, Гродне: 43-25-29, Гомелі: 74-13-92, Баранавічах: 7-26-02, Магілёве: 32-74-31; бухгалтэрыі: 292-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах тэл./факс: 287-17-79, e-mail: reklama@zvyazda.minsk.by, рэдактар рэкламнага аддзела — тэл./факс 292-04-52.
html: www.zviazda.by E-mail: info@zvyazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з аўтарамі. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.
Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год.
Тыраж 34.118. Індэкс 63850. Зак. № 3659. Нумар падпісаны ў 19.30.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12